EVRENSEL YÖNETİCİ MEKANİZMA

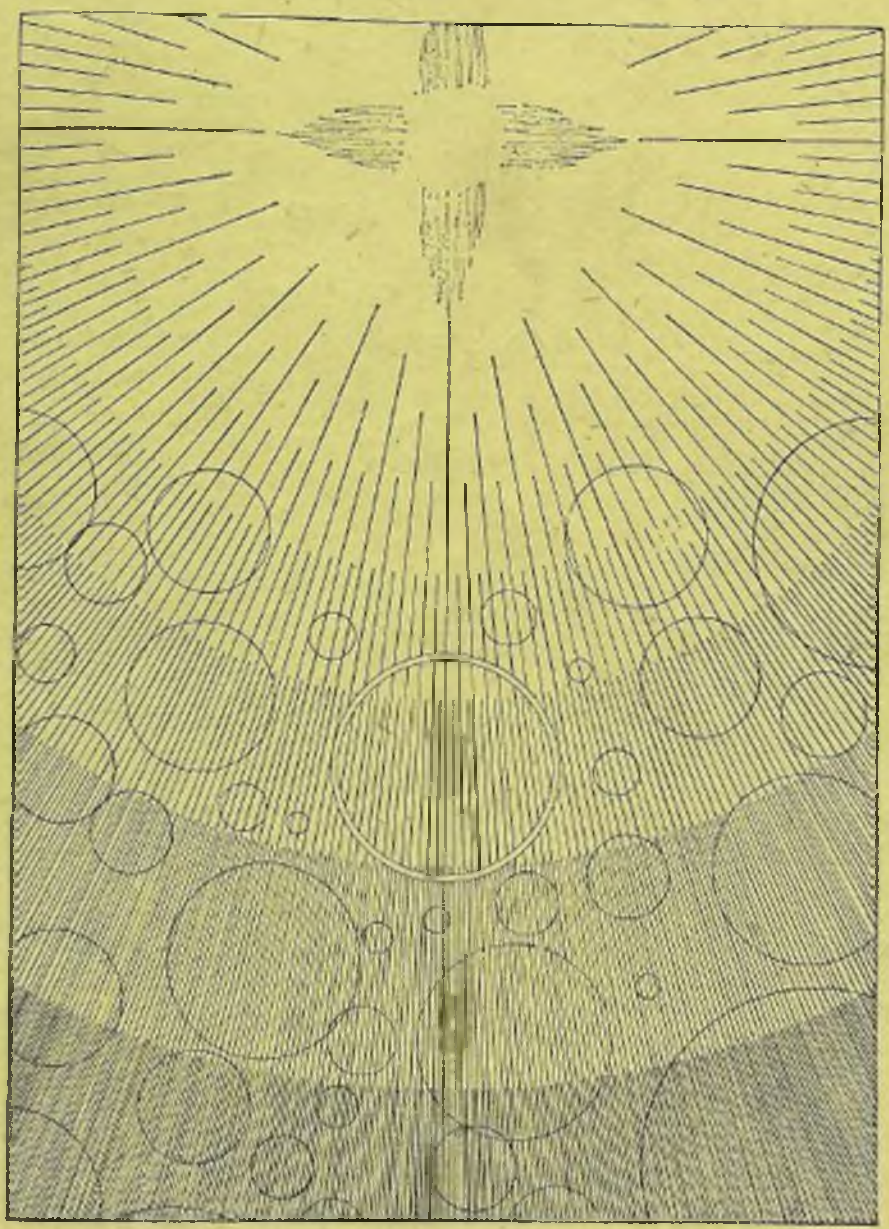

BİLİM ARAŞTIRMA MERKEZİ

EVRENSEL YÖNETİCİ MEKANİZMA

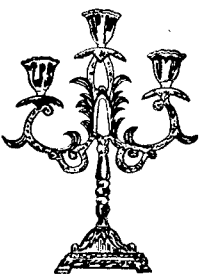

BİLİM ARAŞTIRMA MERKEZİ
Yayınevi - İstanbul

Kitap No : 43 — **EVRENSEL YÖNETİCİ MEKANİZMA**

Bu yapıt, Dr. Bedri Ruhselman'ın, **Mukadderat ve İcabat** (1953) isimli ünlü yapıtının bir bölümü ile, **Tabiat Olayları ve Manaları** (1958), **Yüksek İdare Mekanizması ve İlliyet Prensibi** (1959) isimli broşürlerinden uyarlanmıştır. Son derece önemli bir Evrensel Konu'yu kapsayan bu yapıt, yakın gelecekte ortaya çıkacak olan **Yüce Rahmet**'in edinilmesinde temel bir anlayışı şimdiden oluşturmak üzere olan bazı bilgiler'i kapsamaktadır. Çok iyi ve dikkatli okunarak, öylece gözetilmesini dileriz.

Birinci Baskı : Kasım 1979
Dizgi - Baskı : Işık Matbaası
Cilt Yapımı : Kardeşler Ciltevi
Kapak Baskı : Coşkun Matbaası
Kapak Resmi : «Guds Aand over vandene,» Martinus, Det Evige Verdensbillede, Bog 1, Kopenhag, Martinus Institut, 1963

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

İLÂHİ İRADE KANUNLARI VE VARLIĞIN EVRİM DURUMU

a — İlâhi İrade Kanunları ve Anlamları
b — Tabiat Kaideleri ve Tezahürleri
c — İlâhi İrade Kanunları'ndaki Katilik ve Değişmezlik
d — İlâhi İrade Kanunları Sonsuzdur ve Sayı ile Mukayyet Değildir
e — İlâhi İrade Kanunları Karşısında Varlıkların İradeleri
f — İlâhi İrade Kanunları'nı Zorlamak Doğru Değildir!

2. BÖLÜM

BÜYÜK TABİAT HADİSELERİ VE MANALARI

a — Birinci Yazı: 18-12-1958... İstanbul
[Dünya Organizması, Yaşamı ve İdareci Mekanizma]
b — İkinci Yazı: 19-12-1958... İstanbul
[Çeşitli Tabiat Olayları ve İlliyet Prensibi]
c — Üçüncü Yazı: 23-12-1958... İstanbul
[Evrensel İdare Mekanizması ve Türkiye'deki Olaylar]

3. BÖLÜM

YÜKSEK İDARE MEKANİZMASI VE İLLİYET PRENSİBİ

a — Birinci Yazı: 5-1-1959... İstanbul
[Evrensel İdare Mekanizması ve Hayatın Tanzimi]
b — İkinci Yazı: 5-1-1959... İstanbul
[Evrensel İdare Mekanizması ve Kendini Tezahürü]
c — Üçüncü Yazı: 5-1-1959... İstanbul
[Evrensel İdare Mekanizması ve Evrimin Yönetimi]

Dr. Bedri Ruhselman, Yüksek Evrensel Hiyerarşi içerisinde, beşerî ve beşer-üstü pek çok seviyelerin anlayıp, kavrayamayacağı bir Yüksek Seviye Varlığı'dır. Bu Yüksek Seviye, tek tek dünyalar ile değil, şu bizim için uçsuz bucaksız olan Yüce Kâinat'a ilişkin «Vazife» gören bir Yüksek Varlık Sistemi'dir. Onları anlamak ne mümkün! Ne varki, beşerî kimliği ile Dr. Bedri Ruhselman olarak bildiğimiz bu Evrensel Varlık, dahil olduğu İlâhî Eğitmen Plân, Kâinat çapındaki Yüce Vazife'de, kuşkusuz tek tek dünyalarda çeşitli Vazifeler'i yerine getirerek, bunların birbirleriyle bağlantılandırılmaları ile de meşguldürler. Bu bakımdan olarak, bu söz konusu Yüce İlâhi Plân, son derece önemli bir Evrensel Vazife'nin, gene son derece önemli bir kısmını da yeryüzünde gerçekleştirmektedir. İşte bu Vazife için ise, O Yüce İlâhî Plân'ın bir Üyesi olan bir Yüksek Evrensel Varlık, yeryüzüne Dr. Bedri Ruhselman ismi ile gelmiş ve 'Yüce İlâhî Rahmet'*in yeryüzüne indirilmesinde Bedenli Vazifeli olarak yer almış, Vazife görmüş ve gene geldiği gibi sessizce Yüce Mekânı'na dönmüştür. Fakat önümüzdeki yıllar ve yıllar sessiz değildir. Yeryüzünün, şimdiki karanlık çağdan kurtuluşu ve Göklerin Egemenliği'nin kuruluşu, Kıyamet olarak belirtilmiş olan büyük temizlikten sonra gerçekleşecektir.* «Sûr Borusu» *nun sesine kulak veriniz ve onu duymaya çalışınız...*

Kur'an : 27/87

«Ve o gün **Sûr** üfürülür de göklerde kimler varsa ve yeryüzünde kimler varsa, Allah'ın dilediğinden başka hepsi, pek şiddetli bir korkuya kapılır...»

———★———

Not: Bkz: **Sadıklar Plânı — 1...** O Günlere Yaklaşırken/Sıra — 3

«Amacım, insanların büyük ızdıraplarını oluşturan, Allah'a karşı ihmalkâr durumlarından onları ayırmak, ve bu ihmalkâr durumlarına neden olan cehaletten ve özellikle kendi öz varlıklarını inkâra kadar varan bilgisizlikten onları kurtarıcı vasıtaları her türlü olanaklarımı kullanarak bulmak, tatbik etmek ve İlâhi Vazifeler'i, bütün insanlara, seviyelerine göre, ve nefsaniyetlerinden biraz olsun ayırarak tanıtmaktır.

«Bu yüksek amacıma ilişkin olarak, kendi şahsi kudretim hakkında kendimi o kadar sağlam ve kuvvetli buluyorum ki, dünyada hiçbir engel, mania, korku, cazibe; beni, Allah'ın takdir buyurduğu son nefesim gelinceye kadar yolumdan alıkoyamıyacaktır.» (19 - Ocak - 1951)

Dr. Bedri RUHSELMAN
(1898 - 1960)

ÖNSÖZ

Mutlak Allah'ın Yaradılış İmajı, hiç bir yaratılan varlık ölçüsüyle en küçük bir kıyasa gelmeyeceği için, bu Yaradılış hakkında söylenecek tüm en yüksek sözler, gene bir hiç derecesine kalacaktır.

Yaradılış, sonsuz oluşunu, gene kendi bünyesindeki Yaradılış Talimatları'ndan alır. Bunlar, İlâhi İrade Kanunları olarak da belirtilmekte, isimlendirilmektedir. Ne varki, İlâhi İrade Kanunları, sonsuz oluş hâlini oluşturan, Sonsuz Bilgi'dir ve bu Sonsuz Bilgi'nin sonsuz yaradılış bünyesindeki tezahürleri de sonsuz kombinasyonlar ve varyeteler gösterir. Madde-altı âlemleri, madde âlemleri, madde-üstü âlemleri, ruhsal âlemler, ruh-üstü âlemleri ve daha sonsuz ve sonsuz âlemlerin sürekli kuruluşu, dağılışı, değişimi... hep ve hep Yaradılış'ı en içten en dışa ve en dıştan en içe değin ihtiva eden İlâhi İrade Kanunları tarafından belirlenir. Yaratılan varlıklar, seviyeleri ile uyumlu olarak, bu İlâhi İrade Kanunları'nın işleyiş ve işlevlerinde birer hizmetkâr olurlar ve bu hizmetleri sonsuz biçimlerde ortaya çıkar.

Tüm Yaradılış, İlâhi İrade Kanunları ile kurulmuş, kurulmakta ve kurulacaktır ve tüm yaradılmış varlıklar da, daima İlâhi İrade Kanunları ile var olmakta devam edeceklerinden, en üst varlık seviyesi dâhi, daha yüksek İlâhi İrade Kanunları tarafından kuşatılmış kalacaktır.

———★———

Halûk Egemen Sarıkaya

1. BÖLÜM

İlâhi İrade Kanunları ve Varlığın Evrim Durumu

«İnsanlık merhalesine ulaşmış varlıkların herşeyden evvel, bir dakika bile akıllarından çıkarmamaları gereken hakikat şudur: İçlerinde yaşamakta oldukları ortamların güvenlik ve esenlikleri, doğrudan doğruya kendi hayatlarının güvenlik ve esenliğidir. Böylece, o ortamın bütün varlıklarına karşı derece derece yapmakla mükellef bulunduğu, her insanın vazifeleri vardır. İnsanlar bilmelidirler ki, bu vazifede gösterilecek en küçük bir ihmal ve kayıtsızlığın kötü neticelerinden o ortamın göreceği az çok büyük zararların, mutlaka kendisine düşen büyük hisseleri olacaktır.»

Dr. Bedri Ruhselman
Ruh ve Kâinat... Dergi - 11/3... Ağustos 1953

a — İlâhi İrade Kanunları ve Anlamları

Ruh ve Kâinat kitabının bir bahsinde, kendi kendimize şöyle bir sual sormuştuk: Acaba ben, şu gökyüzünde ve gözümün önünde apaçık duran Ay'a, neden meselâ, Beyazıt'a gittiğim gibi yürüyerek gidemiyorum? Bu işten beni men eden kuvvet nedir? Polis mi, jandarma mı? Hayır, beni oraya gitmekten alakoyan böyle bir kuvvet yok! Bununla beraber ben bu işi yapmaya muvaffak olamıyorum. Keza, acaba neden denizin üzerinde yürüye yürüye Beşiktaş'tan Üsküdar'a kadar gidemiyorum? Beni bu işten alakoyan kimdir?... Ve acaba ateş halinde kızarmış bir demir çubuğu avucumun içine alarak neden tutamıyorum? Ve nihayet acaba niçin bin sene dünyada yaşamak iktidarına malik değilim?... vb.

Böylece benim bazan çok istediğim işlere de engel olan binlerce imkânsızlık etrafımı sarmıştır. Ve ben irademe karşı gelen bu imkânsızlıkların mevcudiyetini tabiî görmeye o kadar alışmış bulunuyorum ki, artık bunları hiç de yadırgamıyor ve aksini düşünmeye bile lüzum görmeden böyle olması lâzımmış gibi kabûl ediyorum. Çünkü hatta düşünmeden bir iç duygusu bana hissettirmiş ve beni inandırmıştır ki, Kâinat'ta her şeyin bir nizamı, bir usulü ve bir icabı vardır. Bu nizam, usul ve icabın dışına hiçbir kuvvet çıkamaz. Ve şuna da inanmışımdır ki bu nizam, usul ve icap birtakım kaidelerin, kanunların hükümlerine tâbi birer tezahürdür. Ve bu kaideler ve kanunlar hiçbir kimsenin hatırı için, hiçbir vakit değişmez. İşte buna kısaca *«tabiat kaideleri»* veya *«kanunları»* diyoruz.

Kâinat'ın muhteşem ahengini, büyük nizamını bu kanunların icapları temin etmektedir. Zira kanunsuz nizam, nizamsız ahenk olamaz. Bu kanunlar her şeyden evvel, İlâhî İrade'nin namütenahî tecelliyatının ifadesi olan İlâhî müeyyidelerdir. Ve İlâhî İrade Kanunları'm hiçbir yaratılan'ın bütün kemali ile kavrıyabilmek kudretine malik olmadığına inanıyoruz.

İlâhî İrade Kanunları, hiçbir tesir, hiçbir hareket, ve hiçbir kuvvet ile istikametinden kıl kadar dahi şaşmaz. Ve İlâhî İrade Kanunları'nın kapsamı, kâinat kavramını da her yönden aşmak sıfatı ile yüklüdür. Zira Kâinat ancak bu kanunların icabatı ile ayakta durabilmektedir. Özetle, evvelce de söylediğimiz gibi, Kâinat orkestrası, ezel ve ebedi dahi yaratan Allah'ın İradesi'nin ezelî ve ebedî kanunları ile yaratılmış ve kurulmuş öyle bir organizasyondur ki, bu organizasyonun mahiyetine nüfuz etmek hiçbir kula, hiçbir varlığa nasip olmıyacaktır.

İlâhî İrade Kanunları, insanların kanunları gibi be-

lirli zamanların, belirli sosyal zaruretlerine bağı telâkkilerden doğma bir ruh halinin ifadesi değildir. Onlar, Kâinat'ın, ezelden ebede kadar oluşunu ve bu oluş halinin namütenahî şartlarını ve bu şartların birbiri ile olan münasebetlerini tayin ve tespit eden hükümleri ihtiva eder. Kâinat'ın oluş şartlarının sımsıkı ve namütenahî demetler, örgüler halinde birbirine bağlı olarak akıp gidişi bize, bu hâlin zaruretini icaplandıran İlahî İrade Kanunları'nın, değişmez bir kesinlik içinde devam edip gitmekte olduğunu gösteren kuvvetli bir delil olur. Zira bu kanunların katiyet ifadesinden mahrumiyetini düşünmek, Kâinat varlığının büyük bir nizamsızlık ve anarşi içinde darma dağınık olduğunu ve yerini yokluğa, boşluğa terketmesi icap ettiğini kabûl etmek demek olur. Halbuki her düşünen, duyan ve görebilen ciddi bir gözlemci, Kâinat'ta mevcut olayların hiçbirisinin insana böyle abes ve mânasız bir fikri telkin edici mahiyette olmadığını, bilâkis bunun tamamı ile zıddının, her hâdisede, en kör olanların bile gözüne batacak kadar ortaya çıktığını söylemekte bir an bile tereddüt etmez.

b — Tabiat Kaideleri ve Tezahürleri

Büyük dostumuz ve üstadımız olan bir ruh varlığı (1) on beş sene evvel bize şunları söylemişti: «*Tabiat kanunları, bütün şartlarda tecelli eden İlâhî İrade Kanunları'dır.*» Şu hâlde, tabiat kanunları veya kaideleri, insanların olaylar hakkındaki anlayışlarına göre isimlendirilmiş bir kısım İlahî İrade Kanunları'dır.

Dünyasal anlayışa göre, tabiat hâdiselerinin tetkiki sırasında insanların dikkat etmiş oldukları tabiî nizam ve tertiplerden çıkarılmış birtakım kaideler vardır. Bunlara ötedenberi tabiat kanunları veya kaideleri denilegelmiştir. Fakat unutulmasın ki bunlar da, İlâhî İrade

Kanunları'nın, bizim âlemimizdeki tabiî dediğimiz hâdiselere ait tecelliyatıdır. Kıymetli ruh rostlarımızdan Akın: «*Tabiat kanunları, İlâhî İrade Kanunları'dır,*» diyor.

Tabiat kaideleri, yalnız üç buutlu realite dahilinde düşünmek zorundaki insan oğlunun maddî görüş, araştırma ve hattâ düşünce imkânlarına göre müşahede edebildiği olayları zorunlu kılan yaptırımlardır ki, bu tür olaylar, onun [insanoğlunun] tabiat âlemini teşkil eder.

Tabiat kanunlarının veya kaidelerinin kapsamı sahasına meselâ: Fizik, kimya, astronomi, biyoloji gibi ilimlerin mevzuatı girer. Bir cismin havada bırakılınca yere düşmesi, tabiat kanununun bir icabıdır; belirli şartlar altında iki cismin birleşerek belirli bir cismi meydana getirmesi de gene tabiat kanunlarının icabıdır; tıpkı bunun gibi, göksel cisimlerin belirli yörüngeler etrafında muntazaman hareketleri, bir embriyonun ana rahmindeki teşekkülü gibi hâdiseler de birer tabiat kanununun gereğidir.

Tabiat kanunları, İlâhî İrade Kanunları'nın bizim âlemimizdeki birer tezahürü olduğuna göre, bunları da çerçeveliyen ve bütün Kâinat'ın bilmediğimiz sayısız, namütenahi maddi ve manevi olaylarının sevk ve idaresi işindeki icapların tâyininde esas olan İlâhî İrade Kanunları'nın, bizim ne aklımızın erebileceği, ne de duygularımızın kavrıyabileceği bir hudut ve çerçeve içine sokulamıyacağı kanaatindeyiz. Bilhassa üç buutlu tabiatımıza ait realitelerin dışındaki maddi, manevî yüksek değerlerin nizam ve tertiplerini, kapsamı sonsuz olan İlâhî İrade Kanunları'nın bilemediğimiz icaplarında aramak lâzımgelir.

Şu hâlde, dar ve beşerî mânada kullanılan ve anlaşılan tabiat kanunları ne kadar derli toplu, muntazam ve değişmez icaplar arzederse, bütün bunları da geniş ni-

zam ve tertibi içine alan ve sonsuz kâinatın, yalnız insan müdrikesine değil, insanlardan daha çok, pek çok yüksek varlıkların dahi bize göre muazzam kavrayıcı kudretleri dahiline girmiyen ve sığmıyan İlâhî İrade Kanunları icaplarının da bu tabiat kaidelerinden daha çok âhenkli, geniş, kapsamlı ve sonsuz imkânlar arzedici, ve insanların asla kavrıyamıyacağı ve çelişki hâlinde görebileceği namütenahi değişimi vardır. Özetle, tabiat kaideleri, İlâhî İrade Kanunları'nın dışında ve onlardan ayrı ve bağımsız değil, onların nisbeten mahdut ve belirli bir âlemde (üç buutlu âleme) münhasır bir kısmının, gene insan dili ile ifadesidir. İlâhî İrade Kanunları kapsamına dahil olan olaylara misal olarak *illiyet prensibini, tekâmül kanunlarını, alâka kanunlarını* bir fikir vermek için zikredebiliriz. Bunlar sonsuz İlâhî İrade Kanunları'nın, gene ancak bir insan anlayışı ve duyuşu içine şöyle böyle girebilen pek cüzi olaylara ait kısımlarıdır. Ve bunların dışında, daima tekrarladığımız gibi, bir bitmezlik, bir hudutsuzluk kavramı içinde yapılan hâdiseler ve o hâdiselerin tâbi oldukları kanunlar vardır.

c — İlâhî İrade Kanunları'ndaki Katilik ve Değişmezlik

İlâhî İrade Kanunları, değişmez ve kat'idirler. Allah'ın İradesi'nin tezahürleri, hiçbir tesire tâbi olarak istikametlerini değiştirmezler. Ve aksi istikamette hiçbir iradenin ve hareketin onlar üzerinde müessir olabileceği de düşünülemez. Zira böyle bir düşünce, her şeyden evvel O'ndan daha üstün ve müessir bir kudretin mevcudiyeti vehmine kapılmış bulunmanın bir ifadesi olur. İkinci olarak bu hâl, Allah'ın Mutlak ismi ile telifi kaabil olmıyan bir durumu meydana getirir.

Mutlak ismi ile kendisine tapılan Kudret'in, ismin-

deki azametin en küçük ve beşerin ancak anlamaya yaklaşabileceği bir zerresinin mânası üzerinde durabilecek kudreti gösterenler, İlâhî Kudretin tezahürü olan faaliyetlerin; alelâde bir insanın, bir varlığın ve herhangi bir mahlûkun faaliyeti gibi zamanla, mekânla, olaylarla bağlı olmayacağını az çok takdir etmeye çalışır. Ve bunda muvaffak olabildikçe görür ki, Allah'ın iradesi ile tecelli eden bir karar; bugün, dün, yarın veya herhangi bir ezelde veya ebette başlamış veya sona ermiş değildir ki, bir değişme, bir başkalaşma, bir yeniden olma gibi zamanla kaim nisbî ve izafî illetlerin (nedenlerin) zebunu olsun!... Ne ebede, ne ezele ve ne de herhangi bir zaman kavramına girmiyen ve böyle kayıtların üstünde bulunan ve hattâ bu kayıtları da yaratan İlâhî İrade'nin yaptığı bir işin değişmesi, yani zaman kavramına tâbi sayılması nasıl mümkün olur ve buna [böyle düşünmeye] kim cüret edebilir?

Böylece, çok kısa bir aciz insan görüşü ve düşüncesi ile İlâhî İrade Kanunları hakkında ancak ve elbette çok noksan olarak şu kadar düşünebiliriz; bizim ancak zerre be zerre anlamaya ve öğrenmeye ve eylemler ve harekâtımızı ona göre ayarlamaya çalıştığımız sonsuz İlâhî İrade Kanunları'nın icapları, bütün bu namütenahi tecelliyatına rağmen, başlangıcı ve sonu bahis mevzuu olmıyan Kâinatlar'ın da nizam ve âhenginin ve yaratılışlarının temininde hâkim İlâhî İrade Kudreti'nin bu sonsuz Kâinatlar içinde bizim Kâinat dediğimiz gene bir sonsuzluk kavramının ifade ettiği meçhul âlemimizin hissesine düşen, belki en küçük bir zerresi hâlindeki tezahürüdür.

İlâhî İrade Kanunları'nın şaşmazlığı ve değişmezliği hakkında bizim bu düşüncelerimizi bütün Yüksek Ruh Âlemi, bütün oradaki üstadlarımız çok kıymetli

tebliğleri ile tasvip ve tahkim etmektedirler. Büyük dostumuz Kadri'nin (2) aşağıdaki tebliğini okuyan sevgili dostlarımız bu fikrime hemen hak vereceklerdir:

Kadri... (Yüksek Rehber Ruh)... 15 - 1 - 1947

«Varlıkların takip ettikleri birtakım kanunlar ve nizamlar vardır. Bunlar âdeta bir ders programı şeklinde ve birbirini müteakip yapılması hazırlanmış bir hâlde ve muntazam olarak cereyanı temin edilmiş bir vaziyettedir. Ne olursa olsun, bu programda hiçbir şekilde fedakârlık icrasına imkân ve ihtimal mevcut değildir. Bâzıları buna tabiat kanunu derler. Fakat muhakkak ve hakikî olan bir şey varsa, bu, aksamadan cereyan eden bir harekettir.

«İşte bütün âlemler bu nizama tâbi olarak daima kolaydan güçe doğru birtakım terakkiler göstererek akıp gitmektedirler. Bu şekilde muntazam bir terakki ve inkişaf, varlıkların yükselmelerini ve âlemlerin nizamlarını meydana getirir.»

Neo-Spiritüalizma anlayışına göre, mukadderat bahsini biraz daha izah edebilmek için İlâhî İrade Kanunları'nın bilhassa bu değişmezliği üzerinde durmayı faydalı gördük. Öte yandan, bu kanunların katiliği ve hiçbir sebep altında hiçbir inhiraf kaydetmeyişi karşısında irademizin oynadığı veya oynıyabileceği rolleri de aşağıdaki kısımda araştırmakla, *mukadderat* bahsine ait hakikatlere daha iyi nüfuz edebileceğimize inanıyoruz.

d — İlâhi İrade Kanunları Sonsuzdur ve Sayı ile Mukayyet Değildir

İlâhî İrade Kanunları'nda, bir *son*, bir *hudut*, bir *sayı* kavramını kabûl etmenin ne kadar yersiz olduğunu şimdiye kadar yapılan mülâhazalar esasen göstermektedir. Hiçbir şekil ve surette, hiçbir şeyle nisbeti bahis mevzuu olmıyan *Mutlak* hakkında, tam bir bilgi aczi içinde bulunurken, O'nun İradesi'nin mahdudiyetin-

den, ve O İrade'nin mahdut tecelliyatından bahsetmeye kalkışmak, hakikaten düşüncesizce bir hareket olur. Kâinat'ın, *İlâhî Gayeler* yolunda nizam ve âhengini temin eden İlâhî İrade Kanunları, mahdut değildir. Böyle olunca hiçbir varlığın, İlâhî İrade Kanunları'ndan dışarı, en küçük bir harekette dahi bulunabileceğini düşünmek doğru olmaz. Zira, *hudutsuzluk* ve *sonsuzluk* kavramını ifade eden bu İlâhî Müeyyide'lerin dışında kabûl edilmiş herhangi bir hareket, o Müeyyide'lerin belirli bir noktada son bulmuş olduğunu anlatır, ki, böyle bir şeyin olmasına imkân düşünülemez.

Hâl böyle olunca, en küçüğünden en yükseğine kadar bütün varlıkların, herhangi bir kanunun tecelliyatından uzaklaşabilmeleri, ancak başka tertipteki veya başka kombinezonlardaki diğer kanunların tecelliyatına dayanmak ve onların kapsam sahasına girmek yolu ile kaabil olabilir. Zira, varlıkların hareketlerinin İlâhî İrade Kanunları dışında cereyan edebilmesi fikrini, bu kanunların *sonsuzluğu* ve *hudutsuzluğu* hakikati, tamamiyle ortadan kaldırmaktadır.

Demekki yalnız İlâhî İrade Kanunları dahilinde varlığını ispat etmek ve hareket kabiliyetini göstermek vasfıyla yükümlü olan her varlık, herhangi bir tabiat kanununun çizmiş olduğu istikametten ayrı bir yolda faaliyet göstermek durumunda kaldığı zaman, ancak, başka bir kanunun icaplarından istifade ederek o faaliyetini gösterebilmek imkânını bulur.Yoksa bunun aksine, hiç bir iş meydana getiremez. Bu fikirler *mukadderat* bahsinin aydınlatılmasında büyük faydalar sağlıyacaktır. Şu hâlde insan iradesi, bir İlâhî İrade Kanunu'nun icabatından, ancak başka bir İlâhî İrade Kanunu'nun icabatına uymak sureti ile ayrı bir tahakkuk imkânına ulaşabilir. Bunun aksine hareket eden insan iradesi ne kadar çırpınırsa çırpınsın herhangi bir tahakkuk imkânını elde edemez. Burada büyük ruh dostumuz ve üstadımızın bir sözünü bildireceğim:

Üstad... (Yüksek Rehber Ruh)... 12 - 7 - 1936

«Evvelce söylediğim gibi kanun-u tabiat dediğiniz kaideler, o kadar çok, o kadar türlü-çeşitlidir ki, bunlardan birinin neticesi diğer birinin neticesine uymıyabilir. Fakat bu iki netice de birbirine benzememekle beraber, gene kanun-u tabiatın ürünüdür.»

.....

Üstad (Yüksek Rehber Ruh)... 31 - 5 - 1936

«Evvelâ şunu söyliyeyim ki, tabiat kanunları, sizin ihata edemiyeceğiniz derecede çok kapsamlı ve karmaşıktır. Böylece, bir kısım tabiat kanunlarına muhalif gibi görünen bir irade, diğer birtakım tabiat kanunlarının tesiriyle kendini tahakkuk ettirir.»

Bu geniş bilgiler bize İlâhî İrade Kanunları'nın sonsuzluğu ve hudutsuzluğu hakkında çok düşündürücü fikirler vermektedir. Bu hususlarda biraz daha meseleyi açabilmek için bir misal üzerinde konuşmak istiyorum: Ateşi doğrudan doğruya eliyle tutan bir insanın elinin yanması bir tabiat kanununun icabıdır. Ancak, eğer o elin bir ateşi tutmakla beraber yanmaması da isteniyor ise o zaman o elin sahibinin bu hususta istifade edebileceği diğer tabiat kanunlarının icaplarına uymaya çalışması gerekir. Meselâ eline ateşin tesirine mâni olacak bir madde sürer, bir eldiven giyer veya maşa gibi herhangi bir nesneyi vasıta olarak kullanıp, ateşi tutar. (3)

Keza, ben şu anda elimdeki kalemle şu kitabı yazıyorum. Elimin bu hareketi mutlaka tabiat kanunlarının kapsamı dahilindedir. Fakat biraz sonra kitabı yazmaktan vazgeçiyorum. Ve kitabın yazılması duruyor. Bu hâl elbette evvelki hareketimin tamamıyla zıddına olan bir iştir. Fakat bu hareketim de başka bir yönden gene tabiat kanunlarının kapsamı dahiline girmiş bulunmaktadır. İşte, gerek kitabı yazmak için yaptığım işlerde ve gerek kitabı yazmaktan sarfı nazar ettiğim zaman vâki olan hareketlerimde, muhakkak surette tabiat kanunlarının icaplarından faydalanmışımdır. Aksi hâlde ne ki-

tabı yazmak için elimi kullanabilirdim, ne de onu yazmaktan vazgeçtiğim zaman elimin hareketlerini durdurabilirdim. Bu hâl ister benim tarafımdan bilinerek, ister bilinmeyerek yapılmış olsun, mutlaka tabiat kanunlarından birisine veya diğerine uyabilmemle tahakkuk imkânına erebilmiştir.

Özetle, hiçbir insanın, hiçbir varlığın yapabileceği, yapmak istediği hiçbir şey yoktur ki İlâhî İrade Kanunları'nın kapsamından hariç kalsın. En Yüksek Varlıkların dahi, bu kanunların kapsamından kudretleri yettiği kadar namütenahi istifade imkânlarına malik olmaları, onların yüksek tekâmül derecelerinin neticesi olarak kendilerine bahşedilmiş İlâhî bir armağandır.

İlâhî Kanunlar, Kâinat'ın ayrı ayrı olayları hakkında geçerli birtakım kaideleri ve icapları neticelendirir. Bunların bir kısmını geçen bir bahsimize *'tabiat kaideleri'* diye mütalâa etmiştik. Tabiat kaideleri, maddî dünyamızın yeknesak hareketlerinin düzenleyicisi olan ve daima bu yeknesaklık vasfını gösteren bir icap arzeder. Hakikaten tabiat kanunları, belirli yönlerde icaplar arzeden bir monotonluk vasfını haizdirler.

İlâhî İrade Kanunları'nın maddeye ait kısımlarında gördüğümüz bu yeknesaklık; bir değişmezlik, şaşmazlık ve istikrardır ki bunda da çok *derin hikmetler* ve *yüksek gayeler* içeriktir. Ruhların evrimlerine gerekli olan madde âleminin monoton ve aynı tempodaki düzeni, genel Kâinat Ahengi'nin bir icabıdır. Ayrı ayrı yeknesaklık içinde görünen bu kaideler, İlâhî İrade Kanunları'nın *sonsuzluğu, hudutsuzluğu* ve *sayısızlığı* içinde o kadar namütenahi hareket varyetelerine yol açar ki, bu hareketlerin de sonsuzluğu, Kâinat nizamının, yeknesaklıkla hiç bir benzeri olmıyan zenginliğini, nihayetsiz ve sayısız değişikliklerini meydana getirir. Bu nokta bizce çok mühimdir. Zira, insan iradesinin İlâhî İrade Kanunları kar-

şısındaki durumundan bahsedilirken, bu konu üzerinde ayrıca düşünmek icap edecektir. Ve ileriki izahatımızla da tekrar belirtileceği gibi, İlâhî İrade Kanunları'nın varlıklara bahşettiği namütenahi imkânlardan, onların [varlıkların] iradeleri ile serbestçe ve istedikleri şekilde istifade edebilme kudretleridir ki kendilerinin mukadderatını tâyin edecektir.

e — İlâhi İrade Kanunları Karşısında Varlıkların İradeleri

İlâhî İrade ile, insan iradesinin hiçbir şekil ve surette ve hiçbir yoldan mukayese ve benzerliğinin bahis mevzuu olmadığı hakkındaki imanımız, en büyük hakikatlerden birinin, ruhumuzdaki ifadesidir. İlâhî İrade Kanunları karşısında, onlarla boy ölçüşmek şöyle dursun, nisbet dahi edilebilecek hiç bir irade yoktur. Şu hâlde, insan iradesini inkâr etmek mi lâzım gelecek? Asla!..

İşte yukarıda serdedilen sual ve cevabın mânalarını izah etmekle, mukadderat bahsinin en güç ve içinden çıkılmaz bir bahsini, beşerî kudret ve imkânlarımız nisbetinde daha kolaylıkla anlaşılabilir bir hâle sokmuş olacağımızı sanıyorum.

Burada, evvelâ, *irade* ve *tahayyül* bahisleri üzerinde uzun uzadıya konuşmak icap ederdi. Fakat oldukça uzun olan bu mühim bahisleri bâzı zaruretlerle başka bir kitap hâlinde çıkarmaya karar vermiş bulunduğumuz için, irade hakkında burada çok kısa ve ancak mevzuumuza yeteri kadar konuşacağız. (4)

Varlıkların kudretleri ile uyumlu olarak, iradelerini kullanmakta tamamen serbest olduklarını belirtmek, *irade* hakkında burada söyliyeceğimiz sözlerin başında gelir. Bu serbestlik hem mümkündür, hem de onların

tekâmül derecelerine uygun olarak Allah'ın İradesi kanunları ile lûtfedilmiş, bir haktır. Bu fikir üzerinde biraz durmaklığımız lâzım geliyor.

Bir varlık neyi düşünebilirse, daha doğrusu neyi istemek kudretini gösterebilirse, iradesini o yolda kullanmak hürriyetine her an maliktir. Ancak, bir şeyi istemekle iradeyi o yolda seferber etmek arasında çok büyük farklar olduğu gibi, bir şeyi isteyebilmenin de zannedildiği kadar kolay ve her zaman mümkün olmıyacağı bilinmelidir. Herkes, bir çok şeyler istemekte olduğunu zannedebilir, fakat istemenin hakikî mânasını iyi anlamış bulunanlar, istediklerini zannettikleri bu birçok şeylerin gene birçoklarını istemekten, daha doğrusu onları isteyebilmekten çok uzak olduklarını pekâlâ takdir ederler. İstek, alelâde bir arzu değildir. İsteğin içinde, başta *inanmak* olduğu hâlde, daha bir sürü ruh kudretlerinin faaliyeti içeriktir. Bunları *irade* ve *tahayyül* hakkında yazacağımız müteakip eserde tafsilâtı ile arzedeceğiz. (5)

İşte bu şartlar altında, ruhta doğmuş birer istekten yönlerini alan iradelerdir ki tam bir serbestlik hakkına malik bulunmaktadırlar. Öte yandan, bu şartlar altında faaliyet gösteren herhangi bir iradeyi, İlâhî İrade Kanunları'nın icabatından başka, dışarıdan herhangi bir engelin durdurmasına, İlâhî İrade Kanunları cevaz vermez. Eğer hâdiseler, bunun aksini gösteriyorsa, yani böyle herhangi bir insanın iradesinin, dış etkenler tarafından kösteklendiği hâller görülüyorsa, bunun sebebini dışarıda değil, gene bizzat o insanın bilerek veya bilmeyerek vâki olan kendi istek ve tahayyüllerinin İlâhî İrade Kanunları'na göre neticelendirmiş olduğu hayat şartlarında aramak icap eder. Ve işte bu da, Allah'ın varlıklara bahşetmiş olduğu en güzel ve en yüksek imkânlardan ve ihsanlardan biridir.

İlâhî İrade Kanunları, varlıkları daima mükemmelleştirmeyi, durmadan, bir son merhale kavramı tâyin etmeden, ebedî evrimlerinde daima ileriye doğru yürütmeyi amaçlamaktadır. Fakat bir varlığın, iradesini başka bir varlığa teslim ederek kendisinin otomatik bir makine gibi çalışması ile tekâmül edebilmesi mümkün olamaz. İradenin esareti, evrimi köstekler. İradesini bizzat kullanmıyan, onu başka bir iradeye terketmiş bulunan bir varlık yürümüyor, itiliyor, demektir. Halbuki evrim için itilmek değil, yürümüş olmak lâzımdır. Ve bu yürüyüş de; iyiye, güzele, yükseğe ve sonu gelmiyecek olan *Müteal Realiteler*'e doğrudur. Ve bu mesafeler yürüyerek katedilir, itilerek değil. Eğer evrim itilerek de mümkün olsaydı, yerde duran bir taş parçası da insan gibi evrimleşirdi. Ve bir ot parçası ile, bir insan arasında da evrim farkı kalmazdı. Halbuki iş böyle değildir. Zira, evvelce de söylemiş olduğumuz gibi evrim bir ayrıcalık değil, bir kazançtır. Ve her kazanç ancak belirli bir yolda sarfedilecek *emek* ve *cehit* karşılığında elde edilir. Şu hâlde, her noktasında yalnız ve ancak başka bir iradenin sürüklediği tek bir iz üzerinde hareket etmek esaretine düşmüş bir insan, bu esaretinin şiddeti derecesine göre evriminden geri kalır. (6)

İşte bunun içindir ki bir iradenin kendinden başka bir diğer irade tesiri altına girmesini ve o irade ile makine gibi hareket etmesini biz, mükemmelleşmenin değil, ilkelleşmenin bir belirtisi ve hattâ nedeni sayarız.

Bütün tebligatın söylediği gibi, varlıklar ezelî ve ebedî evrim hâlindedirler. Esasen varlıkların evrim yürüyüşü uğrunda, önüne geçilemiyecek kadar şiddetli zorlamaları vardır. Demekki var oluş, evrime doğru bir hız alıştır. Nasılki yokluk fikrî bir çöküntüyü, bir boşluğu ifade eder. Şu hâlde, varlığın her anı, bir evvelki anına nazaran bir adımlık evrimin ifadesidir. Yaratıl-

makla bu evrim zaruretine girmiş bir varlık, nasıl olur da evrim için zarurî olan iradesinin serbestliğinden mahrum bırakılır? Allah, Mutlak Kemal'dir. Onun hiçbir eserinde, Mutlak Kemal ismi ile telifi mümkün olmıyacak hiçbir nokta yoktur. Belki bizim her işimizde bir kusur, bir noksanlık mevcuttur. Fakat bizim görüşümüz, Allah'ın görüşü değildir. Ve bizim görüşümüzle Allah'ın görüşünü tâyin etmeye kimse cüret edemez.

Şu hâlde, evrime, zorunlu olarak susuz bulunan varlıkları yaratmakla, Mutlak Kemali'nin yanılmaz bir büyük eserini ortaya koyan Allah, evrimin aleyhindeki her hareketi, İlâhî İrade Kanunları ile, evrimin lehine kullanmayı varlıklara zarurî kılmış ve bunun için de onların iradesini özgür yaratmıştır. Eğer bu iradenin hürriyeti ortadan kalkarsa, varlıklar evrimleşemezler. Bu duruma göre, hiçbir varlığın, İlâhî İrade Kanunları gereği dışına çıkabilmesi bahis mevzuu olamaz. Çünkü esasen hiçbir varlık, evriminin dışındaki bir harekete tevessül edemez. Bu, onun oluş hâli ile kaim bir zarurettir. Ve işte gene bu zaruretledir ki onun, İlâhî İrade Kanunları ile belirlenmiş irade serbestliğini kullanması icap etmektedir.

Görülüyor ki, varlıkların yükselmesine yönelik İlâhî İrade Kanunları'na uymaları zarureti ile, gene onların yükselmesi için iradelerini serbestçe kullanabilmeleri zarureti, ayni hedefe yönelik yürüyüşün iki muhtelif cepheden görünüşüdür. Bunlardan birisinin zaruretini inkâr etmek, diğerinin varlığındaki mânayı ortadan kaldırır. Yani evrimi, İlâhî İrade Kanunları zorunlu kıldığı gibi, varlıkların,iradelerini serbestçe kullanabilmeleri keyfiyeti de evrimin bir zaruretidir. Böylece, bunlar tamamen birbirine bağlı hareketlerdir. Bu fikri aşağıdaki misal ile daha iyi izah edebileceğiz:

Ben bir yolculuğa çıkıyorum. Hedefim C... memle-

ketine gitmektir. Oraya tayyare ile, vapurla, trenle, otomobille, araba ile ve hâtta yaya olarak da gidebilirim. Veyahut yola çıktıktan sonra bunları değiştirebilirim de. Fakat ne olursa olsun oraya gidebilmek için muhakkak bu vasıtalardan birini kullanmaya mecburum. Bundan başka, o memlekete gidebilmekliğim için birtakım yollardan da geçmekliğim icap eder. Bu yollar da çok çeşitlidir. Denizden giderim, karadan giderim, güney, doğu, batı yönlerinden gitmeyi tercih ederim, havadan giderim... vb. Fakat ne olursa olsun, oraya mutlaka gitmeye mecburum. Ve gene ne olursa olsun oraya gitmek için muhakkak, ortada mevcut olan, ancak bu vasıtalardan ve yollardan birini tercih etmek zorundayım. Şu da var ki, benim o memlekete gitmekteki gayem ve maksatlarım ancak, oraya kadar olan seyahatim esnasında göstereceğim şahsi gayret ve sarfedeceğim emek nispetinde tahakkuk edebilecektir. O hâlde, bu seyahatim esnasında kullanmak zorunda kaldığım vasıtaları ve yolları tercih etmek ve o vasıtalardan şu veya bu tarzda, az veya çok nisbette istifade etmek hakkı veya mecburiyeti bana verilmiştir. Yani meselâ, hiçbir kuvvet emrederek veya benim, kendi hüviyet ve şahsiyetime ait istek imkânını ortadan kaldırarak kendi arzu ve iradesine göre bana; *'sen şu yoldan ve şu vasıta ile gideceksin'* diye beni kurulmuş bir makine gibi sevketmiyecektir.

İşte benim, bu vasıtalardan herhangi birini, herhangi bir yolda kullanmak imkânına malik oluşum, buradaki *istek, irade* ve *tahayyül* kudretlerimin en geniş mânadaki serbest kullanılış hâllerini ifade eder. Ve ben muhakkak gitmek zorunda bulunduğum o memlekete, kullanacağım bu vasıtalardan birinin türüne ve o vasıtayı kullanabilme kaabiliyetimin derecesine ve onun süratine veya yavaşlığına göre, kısa veya uzun zamanda, az veya çok güçlük çekerek gidebilirim.

Demekki burada, bu çeşitli vasıtalardan birini kullanmanın, benim tamamen inisiyatifime bırakılmış bir iş olması, nasıl bana verilmiş bir hak ise, seçeceğim o vasıtanın, seyahatimin neticesi üzerinde yapacağı müsait veya gayri müsait tesirlerini tatmak da tamamen ve yalnız benim şahsıma ait bir keyfiyet olacaktır. Meselâ eğer ben, oraya gitmek için öküz arabasını seçmiş isem, bu vasıta ile havada uçar gibi süratle gitmeyi bekleyemem. Keza vasıta olarak bir vapura binip denizin ortasına açılmış isem, o vapur hiç olmazsa bir karaya yanaşmcaya kadar, deniz yolculuğunun bütün icaplarına uymaya mecburum. İşte bu mecburiyet o seçtiğim tarz ve hareketin bir icabıdır. Ve ben, bu icaptan kendimi, içinde bulunduğum şartları değiştirmenin yolunu bulmadıkça asla kurtaramam. Tâ ki bu vapur bir sahile yanaşır ve ben, gene ister ayni vapurla yolculuğuma devam ederim, istersem vapuru orada terkederek seyahatimin müteakip kısımlarını daha uygun gördüğüm vasıtalardan birisi ile tamamlarım.

İşte burada benim görgü ve tecrübesizliğim bâzan bu seçme işinde beni yanıltabilir. Ve o zaman seçmiş olduğum yollarda güçlük çekmeye başlarım. Bu hâl genellikle yolumun daha uzamasını, yollarda arasıra takılıp kalmamı ortaya çıkarır. Hattâ seçmiş olduğum vasıtalara intibaksızlığım daha ileri derecede olursa bâzan yolumu büsbütün şaşırır ve gideceğim memleketin yönünü kaybedebilirim. Ve o zaman kendisinden yol soracak birisini aramaya başlarım. Ve o rehberi bulunca hemen ondan, gitmek istediğim memlekete beni götürecek yolların istikametlerini ve vasıtalarını sorup öğrenmeye çalışırım. Ve gene onun bana gösterebileceği çeşitli yollardan hangisi işime ve hesabıma uygun gelirse onu kabûl eder ve o yolda seyahatime devama başlarım. Zira o memlekete gitmekliğim zaruridir. Ve bunun için de mu-

hakkak bir yol ve bir vasıtaya ihtiyacım olacaktır. Ve bu vasıtayı da mutlaka inisiyatifimle kabûllenmem gerekmektedir.

Görülüyor ki beni bu seyahatimde kimse şu veya bu yolla, şu veya bu vasıtaya zorla sevketmemektedir. Ancak, ben bu yolculuktan ihtiyacım nispetinde yardımcılar arıyor ve irademi kullanıyorum. Burada irademi kullanmak serbestliğime o kadar dikkat edilmiştir ki hattâ en nazik ve tehlikeli zamanlarda bile iradem harekete geçmedikçe beni o tehlikeli durumdan zorla kimse kurtaramıyor. Sözgelimi, vapurda giderken ben kendimi kaybedip yoluma devam etmekten vazgeçerek herhangi görgüsüzce bir hareketle karaya çıkacağım diye kendimi denize de atabilirim. O zaman, yani boğulmak üzere iken bile beni kimse kolumdan zorla tutup yukarı çıkaramaz, ancak, gene kendi isteğim, iradem ve cehtimle tutunup bu felâketten kurtulabilmem için halat atarlar ve bu atılan halatı tutmaklığım için yukarıdan bağırışırlar. Eğer ben bu halatı tutmaz ve beni gelip kurtarsınlar diye kendimi suların cereyanına hiçbir cehit sarfetmeden kapıp koyuverirsem, ne halat atanların, ne halatı tut diye bağırışanların ve ne de herhangi başka bir yardımcının imdadı bana yetişemez ve ben belki de bir daha ebediyet kadar uzun bir müddet bu seyahate devam edememek üzere, boğulup giderim. Veyahut da, boğulmadan evvel son ümitsizce haykırışlarıma koşan hayırkâr bir yardımcının sesi kulağıma çarpar. Fakat o anda bile bu ses beni kaldırıp dalgaların arasından dışarı fırlatmaz, bana ancak şunları söyliyebilir: *«Ey gafil adam! Sen kendini denize atmakla bir yanlış yola saptın. Ve yolculuğunun gayesini unuttun. Sana ancak bir vasıta olacağını bildiğin bu vapuru ve denizi kendine bir gaye edindin. Ve yolculuktan ayrılarak kendini denize attın. Bu deniz artık sana bir yol değil, bir mezar olacaktır. Bu hakikati şimdi*

gözünle gördün ve anladın mı?» Bu söze karşı ben gene kulaklarımı tıkarsam, esasen bir nefeslik kalmış hayatımı orada tüketirim. Aksi hâlde, o sesin sahibine hâtamı itiraf eder ve yoluma tekrar devam etmek arzumu açıklarsam bana doğru; kurtarıcı bir el uzanır. Fakat onu gene ben, *kendi isteğimle, kendi irademle* ve *kendi cehit* ve *gayretimle* tutmaya mecburum, eğer kendimi kurtarmak istiyorsam!... Fakat ondan sonra bu pek çok yanlış hareketimin neticesi olarak, çekmiş olduğum korkunç sıkıntılar bana güzel bir ders olur. Ve bu ders, bu gibi seyahatlerde lüzumlu olan görgü ve tecrübelerimi arttırır. Ve müteakip hareketlerimde, irade serbestliğimi artık böyle kötü ve zararlı yollarda kullanmamaya çalışmama sebep olur. Bilgi, görgü yolu ile ve bilhassa daha tecrübeli kişilerin iyi niyetle ve kendi menfaatlerini feda ederek sırf beni desteklemek için yaptıkları nasihatlere, irşatlara kullaklarımı açarım. Ve bütün bu kudretleri bir araya toplıyarak onlardan aldığım hız ile seyahatimde bana en münasip olacak yolu ve vasıtayı seçmeye çalışırım.

Demek ki bu yolda yürümekliğimi takdir eden icaplar, ayni zamanda benden beklenen irade serbestliğimi, münasip ve doğru yollarda kullanabilmekliğim için beni hazırlayıcı her imkânı ve yolu da önüme sermiş bulunmaktadır.

İşte İlâhî İrade Kanunları karşısında varlıkların iradesi, çok kaba bir görüşle yukarıda vermiş olduğumuz seyahat misalindekine benzetilebilir. İlâhî İrade Kanunları'nın hedef kıldığı evrim safhaları, bütün varlıklar için ulaşılması zarurî olan birer yolculuk merhalesidir. Ve o merhalelere varlıkların selâmetle ulaşabilmelerini sağlayıcı vasıtalar ve yollar da gene İlâhî İrade Kanunları'nın namütenahî icaplarıdır. Biz ancak, deneylerimi-

zin ve evrim seviyemizin ruhumuza kazandırmış olduğu kudretlerden doğan isteklerimizin nicelik ve niteliklerine göre ve bunların yanında bilhassa yardımcı varlıkların irşatları ile bu kanunlardan birinin veya diğerinin icabatına uymak, uyduktan sonra, bu uygunluk devam ettiği müddetçe o icabatın çizmiş olduğu yönler boyunca ister istemez yürümek zorunda ve ihtiyacındayız. Bu bir hakikattir.

İnsanların yalnız dünyadaki hareketleri değil, spatyoma gittikten sonra ve daha yukarlara bile çıkarken olan hareketleri dahi ancak kendi evrimleri nisbetindeki istek ve iradelerinin sevki ile ve muhayyilelerinin seçtiği varyeteler içinde vukua gelmektedir. İşte aşağı mıntıkalarda ve bilhassa dünyamızda bu yoldaki hareketlerin seçiliş şekil ve tarzlarında genellikle vukua gelen isabetsizlikler, o insanın hayatında karşılaşacağı müşkilâtın ve çekeceği meşakkatlerin belli başlı etkenlerinden birisini teşkil eder. Bununla beraber, dikkat edilirse bütün bu hareketlerin de ancak gene birtakım kanunların ve icapların tesiri ve yardımı ile tahakkuk imkânına ulaştığı görülür. Halbuki bu kanunlar ve onların icapları Allah'ın İradesi'nin Kâinat'taki birer tecellisidir. O hâlde, bu kanunların icaplarından, kudreti ile mütenasip bir serbestlik içinde istifade imkânı kendisine bahşedilmiş bir insan için; odaları, salonları, tekmil köşesi, bucağı kurulu bir billûr köşk gibi, bütün hâdiseleri, ezelden olaylar olarak tesbit edilmiş ve hiçbir parçası kıl kadar dahi değişmiyecek şekilde ebede kadar hazırlanmış ve donuk kalmış bir hayat mukadderi asla mevcut değildir. Kader, muhakkak ki bir icaptır ve bu icap da seçilen herhangi bir hareket tarzına göre gerçekleşmiş bir zarurettir. İyilikleri icap ettiren hareketler, nasıl insanın görgü ve deneyimi ile oluşturulmuş bir isteğin ürünü ise, kötülükleri, daha doğrusu insana kötü gelen hâlleri icap

ettiren hareketler de, öylece, o insanın görgü ve deney kıtlığı yüzünden ileri gelmiş bir sapkınlığının neticesisidir.

Allah'a karşı küfredenler de vardır. Bu kadar dehşetli ve korkunç olan kötü bir hareket de mi mukadderdir? Kulun, kendisine bu kötü hareketi yapmasını Allah mı istemiştir? Bu ne kadar yanlış ve cüretkârane bir düşünce olur? Halbuki o kul, takdir etmeden ve neticelerini idrâk etmeden ancak kendi inisiyatifiyle bu kötü hareketi yapmış bir biçaredir. Bununla beraber, böyle mânasız ve yaraşıksız bir hareketinden o biçareyi, hiçbir İlâhî Kudret alakoymuyor. Hattâ müreffeh bir hayat içinde, müsaadeli bir şekilde yaşıyabilmesi, bu yanlışlığında ve sapıkça hareketlerinde bütün serbestliği ile hareket edebilmesi imkânlarının da onun önüne serilmiş olduğunu göstermeye kâfi gelmiyor mu?

Mustafa Molla... (Yüksek Rehber Ruh)... 21-2-1948

«Size önceleri de tekrarladığım gibi insan buraya da [Spatyom'a] **gene kendi irade ve isabetli ve isabetsiz karar ve istekleri ile geliyor. Hatta buradan yukarıya gitmeniz veya tekrar dünyanıza dönmeniz gene sizin isteklerinize bağlı hâdisattandır.**

«Allah nasıl olur da sizi ancak kendi isteği dahilinde çevirip idare eder, ki o takdirde ne şahsiyetinizin, ne de hayatınızın mânası kalır. Dikkat etmiyor musunuz; sizin için Allah'ın hâkim olan tarafı değil, fakat sadece kanunları vardır. Bu kanunlar ne Allah'tır ne de insan! Hâdiselerin cereyanı ise ne Allah'la ne de böyle a priori [önsel] **bir hüküm kabûlüyle tesbit olunmuş herhangi bir şekil ve suretle alâkadar değildir. İnsan ilelebet özgürdür.**

«İyiliklerin sizi ne kadar yüksek merhalelere yükseltmekte olduğunu, ruhen ne kadar ve nasıl derinleşip âdeta sonsuzluğu teneffüs eder, hâle geldiğinizi pekâlâ anlıyorsunuz. O hâlde ne için tekrar fenalıklara, sukuta rıza gösteriyorsunuz? Bu da mı Allah'tan?

«İyi hâiler Allah'a doğru, fakat kötü hâlleriniz kime doğrudur? Ne için düşünmezsiniz ki Allah bize nihayetsiz bir şahsi özgürlük ve ruhsal iktidar verdiği hâlde, bütün işlerimizi ve seviyelerimizi ancak O'nunla kaabili ifade görüyoruz?

«Bu dâva ezelî bir cidal safhasıdır. Yaşıyacaksınız. Pek iyi, pek fena. Fakat muhakkak gayeye uygun düşecek seviye ve idraki illâ istihsal etmeniz lâzım ve mecburidir. İster bin kere dünyaya gelin, ister bir kere. Ne elde ederseniz sizin içindir.

«Allah, Allah'a küfredenleri helâk ediyor mu? Onların sizden daha müreffeh olduklarına çok kere şahit olmuyor musunuz? Bu, ne mâna ifade eder?»

Yalnız Allah'a karşı değil, en küçük bir insana karşı da yapılması caiz olmıyan hareketleri yapmakta, insan, tamamiyle serbest bırakılmıştır. Eğer insanlar, iradelerinde, böyle serbest bırakılmış olmasalardı, bu kötü hareketlerini yapmaya değil, yapmak niyetine bile teşebbüs edemezlerdi. Zira Muazzam Kâinat'ın içinde bir zerreden ibaret kalan biçare insan oğlunun bu büyük ve muhteşem Mekanizma içinde çiğnenip gitmesi, milyarlarca ton ağırlığı altında bir sivrisineğin ezilmesinden daha küçük bir hâdise olurdu. Fakat böyle olmuyor ve bir bedbaht kişinin, Tanrı'ya karşı küstahca küfretmesi, bütün Kâinat'ın Yüksek Varlıklarını titretirken, kendisinin bir tek kılını bile oynatmıyor. Ve bu hareketsizlik, o varlığın bizzat kendi kudretleri ve nuru parlayıncaya kadar devam ediyor. İşte ancak kendisi için bu mesut anın gelişini müteakiptir ki, o adamın bu hareketsizliği birdenbire şiddetli bir kasırga tufanı hâlini alacak ve bütün Kâinat'ı kendisine zindan edercesine bir azabın eşiğinde canlanacaktır. Demekki bu da kendisine gene, dışarıdan verilmiş bir azap değil, bizzat kendi ruh uyuşukluğunun bilâhare meydana çıkan şiddetli yansımalarıdır.

İnsanlar ve bütün varlıklar, ruhlarının evrim derecelerinin müsaadesi nisbetindeki hayat seviyesine uygun âlemlerde ve muhitlerde yaşarlar. Ve içinde yaşamaya mecbur bulundukları o muhitlerin ve âlemlerin tâbi oldukları tabiat kanunlarının icaplarına uymak zaruretin-

den de kendilerini hiçbir suretle kurtaramazlar. Başka bir yerde, hiçbir insanın elini kolunu sallıyarak yürüye yürüye Ay'a kadar gidip gelemiyeceğinden bahsetmiştim. Çünkü dünyanın kanunları buna müsait değildir. Ve insan da dünyada yaşamak zorunda kaldıkça bu kanunların icabatının kapsamı dışına çıkamaz. Fakat bir insan ruhu tekâmül ederek daha yüksek bir madde âleminin teşkil ettiği bir muhitte yaşamak ehliyetine vardıktan sonra o muhitin daha müsait kanunlarından istifade ederek dünyamızda yapamadığı işleri tabiî bir kolaylıkla oralarda yapmak imkânını pekâlâ bulabilir. Nitekim dünyamızda bile, meselâ bir karınca âlemine, bir tayyare yapıp Avrupa'dan Amerika'ya beş on saatte uçup gitmesine imkân verilmemiştir. Ve bu da karınca âlemini, insanlık âleminden ayıran bir sürü tabiat kanunlarının kati icaplarından ileri gelmektedir. Şu hâlde bir varlığın, içinde bulunduğu âlemin tabiî kanunlarının üstüne çıkabilmesi imkânı ona verilmiştir, ancak bu imkân onun tekâmülü ile elde edeceği yüksek kudretler nisbetinde mümkün olacaktır. İşte bunun içindir ki emeksiz yükselme ve yükselmeksizin kudret edinilmesi yoktur. Bu hakikat anlaşıldıktan sonra haklı olarak denilebilir ki; insan daima yüksek nasibini ve kaderini, gene kendi cehit ve iradesinin mahsulü olan evrimi derecesine göre kazanmış olduğu liyakat ve kudret nisbetinde elde eder. Daha doğrusu, insanların yaşadıkları muhitte hâkim olan tabiat kanunlarının üstüne çıkmaları demek, yüksek mukadderlerinin, kendilerini lâyık kıldığı bir hayat seviyesine ulaştırıcı nasiplerini gene bizzat kendi cehit ve gayretleri ile hazırlamaları demektir.

İnsan, evvelce kendisi için çok yüksek ve hattâ ulaşılamaz sanılan ve genellikle olmayacak gibi görünen daha yüksek âlemlerin kanunlarına ve icaplarına istek, cehit, gayret, irade ve bunların hepsini toplayan —bil-

hassa— tahayyül melekelerini tekâmül için zarurî olan ilâhî yollarda kullanıp yükselerek intibak edebilir ve o zaman bu kanunların hâkim olduğu muhitlerde yaşamak ve oranın icaplarından faydalanmak, onun için, hattâ bir zaruret hâlini alır. Bunu daha açık olarak şöylece ifade edebiliriz: İnsana evvelâ mukadder ve nasip görünmiyen yüksek bir hayat safhası, o insanın İlâhî İrade Kanunları'na intibak yolunda devamlı surette göstereceği istek, irade, cehit ve gayret sayesinde kazanacağı muayyen bir liyakat derecesinden sonra ona mukadder bir nasip hâlini alabilir. Bu fikrin hakikatini biraz daha tebarüz ettirebilmek için bir misal üzerinde konuşacağız: Eğer ben bir mühendis olmayı istemez, özlemez ve hattâ aklıma bile getirmezsem bu meslekteki muvaffakiyet şartlarından hiçbirini hazırlamak kudretini gösteremem. Ve böyle olunca da hiçbir vakit mühendilik yapabilecek liyakat ve kudreti kazanamam. Meselâ mühendis mektebine gidip okumam. Oradaki bilgileri öğrenemem. Hiçbir mühendisin yanında çalışıp mühendisliğe dair ondan bir şeyler öğrenmek teşebbüsüne girişmem. Ve mühendislik hakkında hiçbir tatbikatta bulunmam. Bu takdirde mühendis olamamak benim için elbette mukadder bir iştir. Zira bu şartlar altında ben hangi hak ve salâhiyetle mühendislik yapabilirim? Demekki mühendis olabilmem için muhakkak benim istemem, tahayyül etmem, çalışmam ve yapmam lâzım. Bunsuz olmaz. Yani, istemeden, çalışarak, hazırlanarak mühendislik kaderine kendisini lâyık kılacak bir ehliyeti iktisap etmeye cehit ve gayret sarfetmeden, İlâhî İrade Kanunları hiçbir kimseye bol keseden mühendislik yapabilmek kudretini bahşetmez. Fakat mühendislik kudretini bahşetmiyeceği gibi böyle çalışmadan, istemeden, tahayyül etmeden ve o yolda faaliyet göstermeden hiçbir varlığa daha yüksek ve mesut bir hayata ulaşmak

kaderini de nasip kılmaz. Yani Allah'ın lütufkâr müsaadesine sığınarak ve haddimiz olmadan biraz ileri gidip konuşmaya cüret ederek diyebiliriz ki, olayların ifade ettiği mânalara göre İlâhî Kanunlar müvacehesinde havadan mükâfat almak yoktur. Eğer, diğerlerine nazaran çok az çalışarak ve gayret sarfederek çok büyük neticeler alanlar da varsa (ki çok vardır) muhakkak bilinmelidir ki *bunların da çok eski hayatlarında, kendilerini bu işlere ve bu hayata liyakatli kılacak bir sürü faaliyetleri geçmiş ve bu liyakatleri onları, birtakım karmaşık ve bir tek hayatla izahı mümkün olmıyan bu büyük işlere hazırlamıştır.* Yani onlar bu işlerinde nail oldukları kolaylığı, bedava almış değillerdir. Fakat unutulmamamlıdıki bu da büyük hem de çok büyük ilâhî bir ihsandır. Ancak, *ilâhî ihsan*, eski padişahların keyiflerine göre etraflarına dağıttıkları ihsanlara benzetilemez. Bunun mânası bambaşkadır. Ve keyfi olmak illetinden tamamiyle münezzehtir. *İlâhî İhsan* demek, İlâhî İrade Kanunları'nın icaplarına, isteyerek ve gayret sarfederek uymuş olmanın neticelendirdiği bir mükâfat demektir ki tam mânası ile bu, hak edilmiş ilâhî teveccühün, insan mukadderatında tezahür eden bir büyük tecellisidir.

İnsanın, birbirini izleyen büyük mukadderlerine nail olabilmesi için göstereceği cehde mukabil elde edeceği neticeler elbette bir ilâhî ihsan'dır. Meselâ insan, bir üzümü dahi kütüğünden koparmak için cehit ve gayret sarfetmezse, üzümün kendisine vereceği iyiliklerden istifade edemez. Demek ki o, bu nimetten faydalanabilmek için üzümü mutlaka hiç olmazsa kütüğünden koparacak kadar ufak bir gayret göstermek zorundadır. Bununla beraber, üzümü kütüğünde olgunlaştıran ve hazırlıyan da onun isteği, veya cehit ve gayreti değildir. İşte bu misal, yukardan beri serdettiğimiz mülâhazaların güzel bir izahını daha arzetmektedir ve bu izah da

insanların İlâhî İrade Kanunları'ndan çeşitli surette istifade etmeleri imkân ve zaruretleri hakkında evvelce arzettiğimiz mülâhazaların iyice kavranılmış olmasından sonra kolayca anlaşılabilecektir. Üzümü yetiştirecek kütük tabiat kanunları uyarınca meyvesini hazırlamıştır. İnsana düşen vazife bu kanunların icabatına uyarak o kütüğe yardım etmek ve üzüme malik olmak arzusunu taşımak ve bu yolda çalışmaktır ki, bütün bu işler ayrı ayrı, gene birer tabiat kanunundan istifade etmek kudretini insanın göstermesine bağlıdır. Şu hâlde, İlâhî İrade Kanunları hiçbir kimseyi zorla hiçbir harekete sürüklemez. Fakat liyakatini ve kazançlarını arttırmak ve kendisini yükseltmek zaruretini hisseden insanın istifadesi önüne, bu kanunlar, bütün kazanç imkânlarını serer. Ve yükselmek ihtiyacını duyduğu nisbette tekâmül vasıtalarının her türlü şeklinden faydalanabilmesini sağlayıcı kolaylıkların insanın kudretlerinin erişebileceği yerlere kadar uzatır.

Aşağıdaki tebliğ bu fikirleri kudretle ifade etmektedir:

Mustafa Molla... (Yüksek Rehber Ruh)... 1-4-1948

«İlâhî ihsan nedir? Bu sual bizden size doğru sorulursa ne gibi bir cevapla karşılaşırız, diye merak ve endişe duymaktayız. İhsanın insandan öteye varma tahammül ve tecellisi olduğunu unutmamalısınız. Öyle bir idrâki pürfeyze nail olacaksınız ki buna ihsan diyebilirsiniz. Öylece her türlü hakikat perdelerinin birbir kaldırılması nasip oluyor. Ve bu uzun yolda [tekâmül yolunda] size şek ve şüphenin zararlarının artık devamına müsaade edilmiyor.

«İhsan bir kere, yüreğinizde açılmış, bir ilâhî yöne doğrulmuş temennilerin, dua ve yalvarmalarla birlikte kudretiniz dahilinde çalışmanızın bir armağanı demektir. Böyle bir şeye mazhar olmanın imkânları ne türlüdür ve ne derece olabilmelidir? Asıl size burada izah eylemekten bir türlü kendimi alamıyacağım en mühim mesele budur.

«İhsanı ilâhînin tabiatta varlıklara, her şeye şamil olduğunu izaha da lüzum yoktur, zannındayım. Evvelemirde bu, insanın şahsen her

türlü dünya endişelerine rağmen en az bir sayi zihni ile [zihnî çaba ile] anlıyabileceği bir hakikattir.

«Biz, bizden evvelini ve sonrasını tâyinden acîzken ne ile iddia edebiliriz ki dünya işlerinde ve ahiret meselelerinde ilâhî mesağın (iznin) birinci âhengi teşkil etmediğine inanalım. Elbette hak bir türlü tasavvurdur. Ve o da bizden üstün, bizden sonradır. O hâlde kati hakikatler'in zuhuru gene onun iradesine bağlıdır. Böylece, düşünün; hangi imkân vardır ki Allah katında bir sır olsun? Bunun hiçbir sebebi mevcut olamaz. En ufak bir cehit en yüksek bir irade arasında netice itibariyle büyük farkların zuhurunu görmenizden tabiî bir şey olamaz. Bir daldaki meyvenin alınması bile bir cehte mütevakkıftır. Bu cehit işte size elmayı getirmiştir. Fakat bu elmayı dala getiren kimdir? Siz sadece almaktasınız. Amma düşünmelisiniz ki biz de kendimize göre bir şey izhar edebiliriz. Tabiat karşınızda bütün gizli çalışmalarıyla neler veriyorsa sizde ruhen öylece yükselme emeliyle dolmalısınız. Ve isteyeceklerinize bu yolla erişmeniz tahakkuk edecektir.»

Şimdi burada mühim bir mevzua temas etmenin sırası gelmiştir. İlâhî İrade Kanunları, zarurî neticeler doğuran ilâhî müeyyidelerdir (yaptırımlardır). Fakat bu fikir üzerinde biraz derinleşince, çok mühim bir meselenin karşımıza dikildiğini görmekte gecikmeyiz.

İlâhî İrade Kanunları'mn neleri kucakladığını ve şümulleri (kapsamları) derecelerinin nerelere kadar yayıldığını soramayız. Esasen böyle bir sual de bahis mevzuu olamaz. Zira bütün ilâhî kavramlar, *başlangıç* ve *son* kayıtlarından azadedirler. Ve bizim bütün bilgi ve duygu hudutlarımızın dışında kalırlar.

Yalnız şunu bilelim ki, İlâhî İrade Kanunları, Kâinat'taki her *varlığa*, her *zerreye*, her *hâdiseye*, her *şeye* hâkimdir. Ve bütün bunlar namütenahî olan İlâhî İrade Kanunları'ndan muhakkak ya birisinin veya diğerinin icabatının tesir ve yardımı ile ancak gerçekleşmek imkânına vasıl olabilirler. Kâinat'ta bildiğimiz veya bilmediğimiz hiçbir şey yoktur ki İlâhî İrade Kanunları' nın kapsamı kalsın. Böyle bir şeyi düşünmek o şeyin

yokluğunu kabûl etmek demektir ki, aslında yokluk dâhi gene İlâhî İrade Kanunları'nın kapsamına dahil bir varlıktır. Çok kaba olmakla beraber bu fikrimi bir misalle biraz izah etmek istiyorum. Gerçi böyle ilâhî ve müteal (aşkın) mevzuları bunun gibi maddî ve kaba misallerle kıyaslandırarak izaha kalkışmak bir nevi küstahlıktır, ama ne yapalım, çok iptidaî bir şekilde de olsa hakikate biraz olsun yaklaşmak arzu ve iştiyakı ile ara sıra böyle kaba misallere müracaat etmek mecburiyeti hâsıl oluyor.

Sonsuz bir umman tasavvur edelim. Bu umman, Kâinatı da içine alacak kadar hudutsuz olsun. Bu ummanın içinde yaşıyan namütenahî varlıklar var. Fakat bu yaratıkların mevcudiyetleri, ancak bu ummanın varlığına bağlıdır. Böylece, en küçük bir zerreden en büyük ve kuvvetli varlıklara kadar orada yaşıyan bütün canlı mahlûklar kendi kapasiteleri, ihtiyaçları ve imkânları nisbetinde bu sonsuz ummanın bir kısmından istifade ederler. Ve bu varlıklar için hayat sahası ancak onların bu ummandan istifade edebildikleri yerler olabilir. Meselâ çok derinlerdeki varlıklar için ummanın üst kısımları, yaşanacak ve barınabilecek yerler değildir. Varlıkların kaabiliyetlerine ve duydukları ihtiyaçlara göre bu hayat sahaları pek dar bir mıntakaya da inhisar edebilir. Ve o zaman ummanın geriye kalan sonsuzluğundan onlar ne istifade edebilirler, ne de bundan haberdar olabilirler. Onların bütün kâinatını, bu içinde yaşamakta oldukları ancak bir su damlacığı teşkil eder. Fakat ister bir su zerresi olsun, ister o sonsuz ummanın bütününe nisbetle gene bir zerresi olan büyük bir okyanusu olsun, onu kullanan ve o zerreden veya okyanustan faydalanan varlıklar o ummanı ne tüketebilirler, ne de onun mahiyetini değiştirebilirler. O, bütün zerreleri ile gene bir umman olarak kalır.

İlâhî İrade Kanunları da işte böyle bir umman'dır. O, Kâinat'ın her zerresini besler, her zerresini yaşatır ve her zerrenin kendi ihtiyacına ve hayat şartlarına uygun zaruretlerinin tahakkukunu temin eder. Şu hâlde bu kâinatı teşkil eden varlıklar içindeki irade sahipleri, kendi ihtiyaçlarının bütün karşılığını istedikçe, özledikçe muhitlerinde muhakkak surette bol bol bulabilirler. Ve bu istekler uğrunda cehit ve gayret sarfettikçe de o kanunların tahakkuku yolundaki icaplardan istifade ederek emellerine nail olurlar. Bu bir hakikattir ve biz bu hakikatin her türlü tecelliyatını kendi muhitimizde de her an görmekte ve tatmaktayız. Bunun en basit ve iptidaî misalini bir ot parçasının, fizik kanunlarından istifade ederek yerden gıdasını bütün bedenine mayi hâlinde çekmesi ve bu suretle hayatını idame etmeye çalışması teşkil eder. Demekki adi bir ot parçası dahi, en mübrem olan hayatî vasıtasını, yani gıdasını topraktan gene ancak kendi cehti ile fakat tabiat kanunlarından istifade etmek suretiyle alabilmektedir. Mahlûkatın bütün bu kullanış ve faydalanış imkânlarının bolluğuna rağmen, tıpkı yukarki umman hikâyesinde olduğu gibi, burada da İlâhî İrade Kanunları'ndan ne bir şey eksilir, ne de bir şey değişir.

Anlaşılıyor ki, İlâhî İrade Kanunları'nın, bizim sezebildiğimiz mahlûkatın doldurduğu Sonsuz Kâinat hissesine isabet eden kısımlarının tatbik sahaları, o Kâinat'ın içinde gene bir Kâinat'tır. Ve orada yaşıyan bütün varlıklar da bu tatbikat sahasında kendi ihtiyaçlarına göre, kendi kudretleri nisbetinde *insiyak, istek, irade, tahayyül* ve daha bilmediğimiz namütenahî canlılık melekelerini kullanmak suretiyle bilerek veya bilmiyerek faal birer rol oynamaktadırlar. Varlıkların tekâmül seviyeleri yükseldikçe evvelâ yalnız basit ve iptidaî maddî bir hayat zaruretine dayanan bu istek ve ihtiyaçların hududu

genişler ve hemcinslerine, hemcinslerinin dışındakilerine doğru peyda olan hayırlı ve yükseltici endişelerle, ferdî hotkâmlığın hududu kırılır ve o zaman onlar, *Büyük İlâhî Vazifeler*'in ve *Misyonlar*'ın hizmetçisi hâlini alan nurlu birer varlık olurlar. Demekki bu vazifeler, bâzan bir ot parçasında olduğu gibi tamamen şuursuzca veya daha doğrusu, idraksizce bir insiyak hâlindeki en iptidaî irade tecellisi ile yapılır. Ve bu nebat böylece, ancak kendi hayatı ile, cinsinin sürekliliği ve bâzı noktalarda da gene bilmeden diğerlerinin faydalanması hususunda tabiat kanunlarının ancak küçük bir kısmını kendi kudreti dahilinde kullanır. Meselâ köklerini mütemadiyen toprağın altına salar. Ruhunda henüz irade hâlini almamış insiyak hâlindeki kudretiyle bitki, idrâk etmeden bu hareketi bizzat kendisi yapar. Onun köklerinin toprak altında uzamasını elbette dışardan başka birisi yapıyor, değildir. Bu, onun hayatî kudretinin bir neticesidir, yani kendisinin öz malıdır. Bununla beraber o, bu inkişafını muayyen bir hadde kadar yapar. Neden? Çünkü, onun bu dünyada geçirmesi icap eden hayat tecrübelerini karşılayıcı vasıtalar tabiat kanunlarının icabatı dahilinde o basit ruhun basit insiyaklarıyla gerçekleştirilmiştir.

Bitkinin ruhu, bunu bitki hâlinde iken bilmeden otomatikman yapar. Yani bu kanunların icaplarından faydalanır. Eğer onun ruhu, bu kudreti göstermez ve bu faaliyetten geri kalırsa dışardan hiçbir kuvvet o ot parçasının yeryüzündeki hayatını temin için onun köklerine hazırlanmış gıdayı zorla şıringa etmek külfetine katlanamaz ve bu imkânı da bulamaz. Özetle, burada gayet mazbut birtakım tabiat kanunlarından bu bitki, bilmeden fakat insiyak ile bol bol istifade etmek hakkını kullanarak bu işi yapmaktadır. Bir tabiat kaidesi olan ince liflerin kılcallık [ve geçirgenlik] hassasından istifa-

de etmek üzere bitki, bedeninin toprak altında kalan kısımlarını inceltir ve sulak sahalarda yayar. Bu suretle, bitki hayatı için lüzumlu olan topraktaki su ve bu suda erimiş maddeler topraktan çekilerek bitkinin bütün gövdesine dağıtılır. Demek ki, kökünü toprak altına salabilmek kudretine ermiş ve bu kudretini tatbikat sahasında kullanmak liyakatine ulaşmış bitki gibi her varlık, bu suyu ve bu gıdayı topraktan böylece almak ve ondan istifade etmek hakkını kazanmıştır. İşte bitkinin kök salması, tabiatın bâzı kaidelerinden faydalanarak kendisini beslemesi, gıdasını alabilmesi için insiyaki, dediğimiz hareketler de henüz tam mânasıyla irade denilemiyecek derecede basit bir ruh kudretinin ve basit bir cehit ve gayretin mahsulüdür. Bu da gösteriyor ki tabiat kanunları, ne kadar küçük olursa olsun, kendi kapasitesi ve kudreti dahilinde ve kendi sahasında faydalanmak istiyen her şeyden, hiçbir varlığı mahrum bırakmamakta ve geri çevirmemektedir.Yeter ki o varlık, bu kanunların, kendisinden beklemekte olduğu, istifadesine yarayacak eserleri meydana çıkarmak kudret ve liyakatini özvarlığının hareketleriyle isbat etmiş olsun. Bunu yaparsa, yani köklerini salıverirse ne âlâ, yaşar. Yoksa kurur, gider. Fakat bir bitkinin İlâhî İrade Kanunları karşısındaki vazifesi bu kadarla kalmaz. O, beslendikçe gelişmek ihtiyacını gösterir ve bunun için yeni yeni hareket kudretleri izhar etmeye başlar. Büyür, semalara açılmış kollar gibi dal ve budaklar oluşturur. Ve bu dallar yapraklanır. Bütün bu hareketler, onun yaşıyabilmesi için başka bir tabiat kanununun icabatından faydalanmak hakkını o bitkinin kullanabilmesi serbestliğinin diğer bir tecellisidir. Bu yapraklar bitkinin ciğerleridir. Zira bu yapraklar; hava ve ışık ile onun hayatî usaresinin temas sahasını teşkil edecek ve bu sayede de gene birtakım fiziko - şimik kaidelerin icabatı gerçekleşecek ve

bitki bundan kendisi için mühim faydalar temin edecektir.

Görülüyor ki bitki, hayatının idamesi için içinden gelen itilişleriyle lüzumlu olan organlarını meydana getiriyor ve ancak ondan sonradır ki onun bu uzuvları marifetiyle tabiat kuvvetlerinden istifade etmek hakkı ve imkânı kendisini gösteriyor. Fakat gene iş bu kadarla kalmıyor. Bitki çiçekleniyor. Bu çiçeklenme hareketi tabiat kanunları karşısında onun başka bir tertipteki faaliyetinin bir ifadesidir. Bu ifadede de bitkilerin neslinin süregitmesi sözkonusudur.

Bütün bu hareketleri maddî hareket kompozisyonlarının kör birer tesadüfü neticesi olarak düşünmeye çalışan inkârcı bir materyalist görüşü ile mütalâa edemiyeceğimiz gibi, varlıkların iradelerini inkâr ederek, veyahut sembolik birer irade izafe eyliyerek onları dış ve üst kuvvetlere körü körüne boyun eğen birer kukla yerine koyup şahsiyetlerini inkâr eden bir cebriyeci (kaderci) düşüncesi ile de mütalâa edemeyiz. Bu ne odur, ne öteki... Bu hâl ancak, İlâhî İrade Kanunları'nın namütenahî tecelliyatından istifade ederek tekâmüllerinin teminine matuf imkânları tahakkuk sahasına çıkarabilmeleri için varlıkların göstermeleri mukadder olan iradelerinin tezahürleridir. Ve bu tezahürleri göstermek, her varlık için, hem bir ihtiyaçtır, hem de bir vazifedir. Burada evrimin ilerleyişi nisbetinde, diğerkâmca (özgecil) faaliyetlerin tebarüz etmesi ile; *ihtiyaç, vazife* ve *misyon* mevzuları birleşir ve gayeler böylece yükseldikçe ruh kudretlerinin de o nisbette tesirlerinin kapsam sahası artacağı için ruhların daha zorlu tabiat kanunlarından istifade etmek imkânları çoğalır. Nitekim, bir tek basit ağacın bile ilk yetişme anlarında yalnız kendisini olgunlaştırma kaygısı ve bu kaygı etrafında toplanmış hareketleri görülürken, olgun bir ağaçta hemcinsi-

nin yetişmesiyle ilgili faaliyetler meydana çıkar. Ve buraya gelince o ağaç daha geniş mikyasta tabiat kanunlarının icaplarından istifade etmeye başlar. Meselâ çiçekleri açılınca etraftan kendisine yaklaşanlar ve kendisiyle alâkadar olanlar çoğalır. O artık yalnız topraktan ve sudan değil; hava, böcek, vb. gibi diğer unsurlardan da istifade ederek tohumlarını başka yerlere kadar gönderir. Ve bütün bu unsurların çoğu ona, bilmeden bu hususta hizmet ederler. Yani tatlı bir meltem, güzel kanatlı bir kelebek, işgüzar bir arı, hattâ bir insan eli ona bu hizmeti ancak o bitkinin bu çiçeklerini ve tohumlarını hazırladıktan sonra yapabildiklerini kimse inkâr edemez. Fakat o bitki de bu iyiliğin karşılığını boş bırakmaz ve bâzan güzel kokularıyla, bâzan lezzetli meyveleriyle, bâzan şifa verici tesirleriyle, velhasıl şusu ile, busu ile etrafındakilere ayrı ayrı fedakârlıklarda bulunarak borcunu ödemeye çalışır. İşte bu da onun diğer kâmca faaliyetlerinden bir nümunedir. Ve bir bitkinin basit bir insiyakından doğan hareketler ve bu hareketlerin ortaya koyduğu eserler, tabiatta kendi varlığına nisbeten çok mühim kudretlerle, yani İlâhî İrade Kanunları'nın birer tecellisi olan diğer mühim hâdiselerle onun karşı karşıya gelmesine ve böylece az çok bir ehemmiyet kazanmasına sebep olur. Ve böylece de o, gittikçe tabiat kanunlarının icaplarından daha geniş ölçüde faydalanmak çarelerini bulur. Kök olmayınca gövde sulanmaz, çiçek açmayınca kelebek gelmez. Özetle, şahsî cehit ve gayretlerin semeresi görünmeyince tabiat kanunları, kendisinden istifade imkânlarını bahşetmez.

Her varlık, tabiat kanunlarının, bilerek bilmeyerek tatbikatında faal olan bir âmil, bir unsurdur. Ve işte onun İlâhî İrade Kanunları müvacehesindeki serbestliğini mânalandıran zaruret de bundan doğmaktadır. Ruh dostlarımızdan *Akın:* 31.7.1948 tarihinde vermiş olduğu

bir tebliğinde: *«Her ruh kendi kaabiliyeti nisbetinde ve ruhi seviyesine göre tabiat kanunlarının tatbikatı sahasında yer alır»* diyor. Ve keza; 14.8.1948 tarihli başka bir tebliğinde de: *«Şüphesiz, ruhlar tabiat kanunlarını tatbike memur değiller midir?»* sualini soruyor. Ve keza; 28.8.1948'de verdiği diğer bir tebliğde bu hususda çok sarih olarak diyor ki: *«Her ruhun kendisine göre bir vazifesi vardır. Ve ruhlar yükseldikçe tabiat kanunlarından istifade şekli büsbütün başkalaşır. Kâinat nizamının tatbikinde en ufağından en büyüğüne kadar bütün ruhlar bilerek veya bilmiyerek kendi imkânları dahilinde vazifelenmişlerdir.»*

.....

Mustafa Molla... (Yüksek Rehber Ruh)... 10-11-1949

«B. R. — Yüksek varlıkların, İlâhî İrade Kanunları'nın tatbikatında birer âmil, birer vazifedar olduklarını sanıyoruz. Buna ne dersiniz?

«M. Molla — Eğer bunu siz anlıyabiliyor ve gerçekten samimiyetle hakikatin nüansına varabiliyorsanız hemen ve kati olarak söyliyeyim ki, evet. Fakat bir şey anlamadan bir türlü bunun garabetinden kurtulmaya muvaffak olmadan sınırlı düşünenler için bunda, hayır, mânası vardır.»

Yalnız buradaki vazifenin veya vazifelenmiş olmanın mânasını iyi anlamak lâzımdır. Bu vazifelenme keyfiyeti, bir insanın dünyada alelâde bir memuriyete tâyin edilmesi gibi basit ve itibarı bir hâdise değildir. Keza ruhların Kâinat nizamında birer vazife sahibi olmaları, İlâhî İrade Kanunları'nı kendi keyif ve heveslerine göre istedikleri gibi tasarruf edebilmeleri de değildir. Böylece, varlıkların, İlâhî İrade Kanunları'ndan faydalanabilmek serbestliğini düşünürken yukardanberi ısrarla üzerinde durduğumuz noktaları ve daha bilmediğimiz milyonlarca şartları gözönünde tutmak lâzımgelir. Yoksa, varlıkların, İlâhî İrade Kanunları karşısındaki serbest

ve faal hareketlerini yüzeysel ve yarım yamalak bir düşünceye dayanarak kabûl etmek, bunu hiç kabûl etmemekten daha az zararlı neticeler doğurmuş olmaz. İşte söz buraya gelince karşımıza, mütalâası icap eden başka bir bahsin dikiliverdiğini görüyoruz. O halde biraz da bu bahis üzerinde konuşalım.

f — İlâhi İrade Kanunları'nı Zorlamak Doğru Değildir!

Bir varlık, araçları, icapları, imkânları ve zaruretleri hazırlanmadan kocaman bir dağı devirebilir mi? Ay'ı gök yüzünden kaldırabilir mi? Veyahut dünya üzerinde on bin sene yaşıyabilir mi?...

Bu suallerin, ruhlarımızda uyandıracağı tepkiler karşısında şöyle düşünmeye başlarız: İlâhî İrade Kanunları'nın tatbikatında, insan oğlunun ve bütün varlıkların elbette belirli bir imkân derecesi ve hududu vardır. Ve bize göre yukarda söylediğimiz ve bilhassa biraz evvelki *umman* misalinde arzettiğimiz gibi, buradaki imkân sahasının hududu, varlıkların evrim derecelerinin kendilerine kazandırmış olduğu kudret ve liyakat nisbetinde genişler, fakat, hiçbir vakit o ummanı kucaklıyamaz. Ve kucaklıyamıyacaktır. Zira varlıkların evrimleri ve kudret iktisap etme keyfiyetleri nasıl namütenahî ise, o ummanın hudutsuzluğu ve sonsuzluğu [da] öylece namütenahîdir. Böylece birincisinin ötekini yakalamasına, yani, *varlıkların kudretlerinin günün birinde İlâhî İrade Kanunları'nın sahası hududunu aşarak o ummana tamamiyle hâkim bir duruma geçebilmesine imkân yoktur,* kanaatindeyiz. İşte böylece bir insanın nasıl, bir Ay'ı gök yüzünde yok etmesine imkân tasavvur edilemezse, bir karıncanın da bir kitap yazıp neşretmesine öylece imkân düşünülemez. Fakat insan için bir kitabı yazabilmek olabilir işlerdendir. İşte buradaki imkân haddi-

nin derecelenmesi, karınca ile insan arasındaki evrim farkının bir icabıdır. Keza, bahçenin bir köşesinde biten bir mantarın da karınca gibi bütün bahçeyi dolaşarak beğendiği herhangi bir gıdayı yuvasına taşıyamaması da gene karınca ile o mantarın evrim farkından ileri gelme bir icaptır. Ve bu bakımdan mantar, karınca kadar bile tabiat kanunlarından nisbeten bollukla faydalanamamaktadır. Yani, karıncanın ruhi kudreti; yürümek için bir bacağı, yakalamak için bir ağızı, keşfetmek için birtakım anten nevinden organik teşekkülâtı idare edebilecek bir kifayet derecesine ulaşmıştır. Ve onun içindir ki karınca, bu teşekkülâta malik olmakla, tabiat kanunlarının daha üstün icaplarından istifade hakkını kullanabilmek liyakatine erişmiştir. Halbuki mantarın ruhu, henüz bu liyakati gösterememektedir. İşte nasıl bitkiler ve hayvanlar arasında böyle evrim farklarıyla birbirinden ayrı kudretler gösteren ve bu kudretleri nisbetinde İlâhî İrade Kanunları'ndan istifade imkânlarını çoğaltan varlıklar mevcut ise, elbette insanlar ve daha Üstün Varlıklar arasında da öylece İlâhî İrade Kanunları'nı kullanmak ve onların icaplarından faydalanmak hususunda birbirinden farklı kudretler gösteren ve *bu kudretlerini evrim dereceleriyle ödeyen varlıklar* ayrılmıştır. Sözgelimi, fiziko-şimik ilimler hakkında hiçbir bilgisi olmıyan çok cahil bir insanın, modern bir fizik veya kimya lâboratuvarına girerek orada atom enerjisinin teori ve pratiğinden bâzı ilmî neticeler çıkarıp ortaya koyabilmesi imkânı düşünülemez. Bu sahada ilerlemiş bir fizik âlimine bir çok keşif imkânları bahşeden tabiat kanunlarının bu lâboratuvar işlerinde hâkim olan icapları, o cahil adama hiçbir sırrını ifşa etmez ve bir şey söylemez. Keza bir piyano üzerinde senelerce çalışan bir virtüozun parmakları altında en yüksek ve ruh okşayıcı nağmeleri çıkaran bir piyano âleti de ömründe bu âleti

eline almamış ve hattâ görmemiş elli yaşındaki başka bir adamın karşısında hiçbir işe yaramıyan bir nesneden ibaret kalır.

İşte az çok tekâmül ederek insanüstü kudretlere ermiş bir varlığın karşısında da, dünya şartları içinde en kaabiliyetli gördüğümüz bir insan oğlunun durumu böyledir. O insanüstü varlığın bir insana nazaran, tabiatta yapabileceği o kadar muazzam işler vardır ki, insanın bunları başarabilme imkânının mevcut olmayışı şöyle dursun, hattâ bu yüksek işlerin mahiyetlerini bile idrâk etmeye kudreti yetmez. Onun içindir ki ruhlar diyarında ilerlemiş ruhların ne gibi işler yaptıklarını insanlara anlatabilmek imkânsız bir hâl almıştır.

Bütün bu sözlerden çıkan netice şudur:

İnsanların İlâhî İrade karşısındaki serbestlikleri tamdır. Fakat bu tamlığın da gene bir hududu vardır. Ve bu hudut, o varlığın, ulaşmış olduğu evrim derecesiyle inkişaf eden ruh kudretlerinin tecelliyatına göre ortaya çıkar, ki bu kudretlerin başında onun *görgü* ve *tecrübesi, isteği, iradesi, tahayyülü* ve daha ileri derece ve mertebelerde bilemediğimiz kimbilir yüksek hangi melekeleri gelir. Bu melekeler sayesinde İlahî İrade Kanunları'nın kendilerine bahşetmiş olduğu imkânlardan istifade ederek, varlıklar, tabiattaki müessiriyet (etkinlik) sahalarını genişletirler. Ve o nisbette de aktif durumlara girerler. Yani o nisbette de tahayyüllerini, cehit ve gayretlerini görgü ve tecrübelerinden almış oldukları hız ve Yüksek Varlıklar'ın gönderdikleri ilham yardımiyle geniş ölçüde kullanmak iktidarına ererler. Fakat bu sözlerden de açıkça anlaşılacağı gibi bu kullanış babında, gene daima bir hudut vardır ve bu hudut da varlıkların evrim dereceleriyle sınırlanmıştır. Varlıklar bu hudut dahilinde, öz varlıklarının ihtiyaçlarını, özleyişlerini ve daha ileri hamle almak zaruretlerini temin mak-

sadiyle her şeyi yapmak, ve gelecek hayatlarının yollarını çizmek için kudretlerinin erişebileceği saha dahilinde kendilerine yararlı bütün tabiat kanunlarından istedikleri ve diledikleri gibi istifade edebilirler. Ve böylece yükselirler, yükseldikçe de demin söylediğimiz gibi, daha yüksek kanunların icaplarını kullanabilmek liyakatini kazanırlar. Ve bu hâl, böylece ebediyet içinde uzanıp gider. İşte tekâmül (evrim) dediğimiz, varlıkların bu hâli, Kâinat içinde nerede başladığı ve nerede biteceği bahis mevzuu olmıyan fakat daima *güzelleşen* daima *gerçekleşen* daima *ulvileşen* bir öyküdür, bir âhenktir, bir düzendir ve İlâhî İrade Kanunları'nın bir tecellisidir, binaenaleyh bir mukadderdir.

Şu hâlde: *«Ben hürüm, tekâmülüme elverişli olan ve kudretim içinde bulunan her istediğim şeyi yapabilirim»* demek ne kadar doğru bir söz olursa *«ben tabiatta ne nizam, ne kanun, ne âhenk ve icap tanımam, ben bütün bunların haricinde ve üstünde bir iradeye malikim»* demek de o kadar saçma, o kadar mânasız ve cahilâne bir iddia olur. Her varlığın ancak kendi kudreti dahilinde ve tekâmül derecesi nisbetinde bir irade serbestliğini ve hürriyetini kabûl ettiğimize göre, varlıkların; akılları ermediği, his ve idrâklerinin kavrıyamadığı ve ruh kudretlerinin yetmediği tabiat işlerine burunlarını sokmaya salâhiyetli olmadıklarını da takdir etmemiz lâzımgelir. Bunu bile bile aksi yolda hareket etmeye kalkışan bir insanın muvaffak olabilmesi ihtimalinin, bahis mevzuu olamıyacağı şöyle dursun, hattâ eldekilerini bile kendisine kaybettirici birtakım zararlara da düçar olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalabilmesi imkânı daima mevcut olur. Meselâ *«Ben Ilgaz dağını yerinden oynatarak yürüteceğim»* iddiası ile ortaya atılan bir adamı, soluk aldırmadan tımarhaneye tıkarlar. Keza yüzmek bilmiyen ve bunu öğrenmeden kendisini kaldırıp açık-

tan denize atan bir insan elbette boğulur. Bu vaziyet karşısında Allah'ın adâletsizliğini ileri sürerek serzenişte bulunmak bilgisizce bir iş olur.

Hayat, hâdiseler ve işlerle doludur. İnsanlar kudretlerinin dışına çıktıkları zaman, daha doğrusu çıkmak istedikleri zaman ve herhangi bir cazibenin tesirine kapılarak boylarından büyük ve akıllarının erdiremedikleri hâdiselere burunlarını soktukları zaman, ümit etmedikleri İlâhî İrade Kanunları'nın birer granit gibi sert kalelerle karşılarına dikilip yol vermeyen icaplarına kafalarını şiddetle vururlar ve biraz daha bu hareketlerinde, herhangi bir ihtirasın itişi ile israr ederlerse bu hâşin ve aşınmaz granitlere çarpan kafaları incinir ve kanar. Bilâkis bütün bu icaplara iyi niyetlerle, diğerkâmlık yolundaki azim ve iradeleriyle kendilerini hazırlamış insanlar, bu sahalarda, o kanunların büyük yardımlarından kolaylıkla faydalanarak çok büyük işler yapabilirler ve muazzam eserler meydana getirerek ilerleme yolunda süratli hamleler alırlar. Yani hazırlıksız olanları perişan edebilen ayni tabiat kanunları, *kendilerini az çok yetiştirmiş olanlara sevinç, neşeler ve başarılarla dolu, mutluluk verici hayatların kapılarını açarlar.*

Demek ki, İlâhî İrade Kanunları'nın daha geniş ve kapsamlı imkânlarından istifade edebilmek için tutulacak yol, o kanunların hâkim oldukları muhitlerin hayat şartlarına ruh kudretlerini tedricen intibak ettirmeye çalışmaktır, ki buna biz tekâmül (evrim) diyoruz.

İnsanlar, bazen, tabiat kanunlarının neticelerinin istikametlerini de değiştirebilirler. Bu da başka bir durumdur. Fakat bunun yukarda söylediğimiz başı boş hareketlerle hiçbir ilişkisi yoktur. Burada, bilâkis, olgunlaşmış ve nisbeten tabiat kanunlarının çeşitli icaplarından lüzumu derecesinde faydalanmak kaabiliyetini kazanmış varlıklar, kendi evrim ihtiyaçlarını karşılıyacak şekilde,

gene o kanunların icaplarından faydalanarak diğer kanunların icaplarını değiştirebilirler. Meselâ eliyle doğrudan doğruya ateşi tutan bir insanın eli yanar. Bu bir tabiat kanununun icabıdır (7). Ancak, eğer o adam, ateşin tesirini ortadan kaldırıcı bir madde keşfeder ve onu eline sürdükten sonra ateşi tutarsa bu defa elinin yanmasına mâni olur. Kıymetli ruh dostlarımızdan *Kadri*'nin aşağıdaki tebliği, bu bahiste bize, çok dikkate değer bilgiler vermektedir:

Kadri... (Yüksek Rehber Ruh)... 5-7-1948

«Tabiat kanunları o kadar kuvvetlidir ki insanlar bunlarla mücadele edecek vaziyette değildir. Yalnız, o kuvvetleri, kendi lehlerinde ve istifadelerine yarıyacak şekilde kullanmak akıllılığını göstermiş olanlar, hayatta çok muvaffak olurlar.

«Bu kudretleri, gittikleri istikametten geri çevirmek için mücadelede bulunmak, boş yere hareket etmek demektir. Bunların gidiş yollarını değiştirmek suretiyle onlardan büyük istifadeler temin edilir. Meselâ kuvvetli akan bir sudan yüzyılınızın gelişimi oranında istifade etmek kolay ve herkes için yapılması mümkün bir iştir. Fakat bu suyu büsbütün durdurmaya çalışmak doğru değildir. (8)

«Günlük bütün hâdiselerde size etkin olan kuvvetleri, kendi tarafınıza çekmeyi bilirseniz, ondan fayda görürsünüz. Bir günlük hayatınızda, sabahtan akşama kadar tabiattaki kuvvetlerin üzerinize ne şekilde müessir (etkin) olmakta bulunduğunu bir kere düşününüz. Evvelâ güneş, açık havadaki cereyanlar, akan sular, içtiğiniz sular, rüzgârların istikametine nazaran kendi mevkiiniz; bulunduğunuz yerde, yattığınız yerlerde, yıldızlara ve aya karşı olan vaziyetiniz üzerinde durur ve bunları kontrol edebilir ve sizin için en istifadeli cepheyi kendinize verebilirsiniz. Bu kudretler zararlı değil, çok büyük faydalar vererek, üzerinize, kendi kudretlerinden birer parça eklerler. Bunların tersini yaparsanız o kuvvetler sizi yere serer. Bunun için dikkatli olunuz.»

Tabiat kanunlarından en iyi istifade yolu görgü ve tecrübe ile bulunur. Ve bu da gene insanın evrimi ile alâkalı bir mevzudur. *Görgü, tecrübe* ve *bilgi* noksanlığı yüzünden illiyet prensibine [nedensellik ilkesine] vâkıf

olmıyan ve her hâdisede bir tesadüf, bir rasgele kavramına inanan insanların tabiat kanunlarından istifade sahaları daralır. Ve onlar hakikaten kendi telâkkilerine göre gelişi güzel yaşamaya başlarlar. Dostumuz *Kadri*, bir tebliğinde şunları söylüyor:

Kadri... (Yüksek Rehber Ruh)... 3-9-1947

«Hiçbir kudret, ezelî kanunun dışına çıkamaz. Her şeyde bir tedriç kaidesi vardır. Hayatta, bütün varlıklar her isteklerine birden nail olmak imkân ve fırsatını bulsalardı, bütün âlemlerin hiçbirisine lüzum kalmazdı. Bunlar (arzunun dışında vaki olan hâdiseler) geçilmesi zaruri olan sarp, dik ve bâzan kayalık, bâzan da güneşli yollardır.»

Ve nihayet bize ilk tebliğleri veren değerli Üstadımızın aşağıdaki sözleri çok kuvvetli bir dayanak olmaktadır:

Üstad... (Yüksek Rehber Ruh)... 5-5-1936

«İnsan iradesinin tabiat kanunları karşısında mevkii, o kanunlara tevafuk ettikçe [uygun geldikçe] **tesirini göstermesi, muhalefet ettikçe göstermemesi, şeklindedir.**

«Evvelâ şunu söyliyeyim ki, tabiat kanunları sizin ihata edemiyeceğiniz derece çok kapsamlı ve karmaşıktır. Böylece, bir kısım tabiat kanunlarına muhalif gibi görünen bir irade, diğer birtakım tabiat kanunlarının tesiri ile kendisini tahakkuk ettirir. Her iki takdirde de, eğer maksadı hayır ise, ona göre, şerre yönelik ise gene ona göre âkibete vâsıl olur.»

Bu sözler çok açıktır. Ve üzerinde durup düşündükçe insan, hayatında muvaffakiyetle tekâmül imkânları ve yolları hakkında daha belirgin düşünce ve fikirlere sahip olabilir.

Özetle, insanlar tabiat kanunlarına bilerek veya bilmiyerek karşı durmakla değil, bilakis onlara uyarak hayatta galip ve muzaffer durumlara girebilirler. Ve gene ancak tabiat kanunlarının muhtelif icaplarından istifade

ederek daha yüksek kanunların ve bu kanunların icaplarından doğan realitelerin geçerli olduğu âlemlere yükselirler. Tedricî, fakat durmadan ileriye doğru hamle almak azmi ile yapılan tahayyül ve bu tahayyül peşinde ve elbette büyük bir hüsnü niyetle, yani yalnız diğerkâmca düşüncelerle gösterilecek cehit ve gayret, bu işteki muvaffakiyeti, yani İlâhî İrade Kanunları'ndan mütemadiyen faydalanabilmek liyakatini ve sonuç olarak, ruhun evrimini hazırlayıcı vasıtaların başında gelen birer ruh kudreti'dir.

2. BÖLÜM

Büyük Tabiat Hadiseleri ve Manaları

«Biz eşyayı ne kadar analiz edersek edelim ve onu ilk aslına yani ana maddesine döndürmeye çalışırsak çalışalım mutlaka sonunda kâinatı meydana getiren atomların bağlı bulunduğu fizik kurallarının varlığını kabullenmek zorunda kalırız. İşte bu kanunlar aslında yaratıcı bir gücün yani Tanrı Gücü'nün delilinden başka birşey değillerdir. Bu kâinatta meydana gelen her olayı işte O Yaratıcı takdir buyurmuş ve yürümesi gereken planı O çizmiştir. Elektronları, protonları ve nötronları yöneten Allah, onlara belirli özellikler vermiş ve onların hareket tarzının süresini kararlaştırmıştır.»

Prof. Dr. **Edwin Faust**
(Fizik Bilgini)

a — Birinci Yazı: 18-12-1958... Istanbul

[Dünya Organizması, Yaşamı ve İdareci Mekanizma]

Etrafımızda dikkatlice baktığımız zaman, belirli amaçlara yönelik intizamlı bir yürüyüşün mevcudiyetini açıkça görürüz. Toprağa atılmış küçük bir tohum, verimli bir ağaç haline girmek istikametine yönelen bir sürü inkişaf safhası geçirir. Ve bu safhalar çok hesaplı olarak, birbirini destekleyici tarzda arka arkaya sıralanmıştır. Vücudumuzdaki insan idrâkinin kavrıyamıyacağı birçok olay, insan hayatının devamım hedef tutan maksatlı bir yolda birbirine sımsıkı bağlı olarak [sürüp] gitmektedir. (9)

Her birimizin kendi inkişafına mâtuf bir hayat plânı vardır. Eğer şöyle 50-60 yaşlarına geldikten sonra ba-

şımızı geriye çevirip arkamızda bıraktığımız hayatın hâdiselerini görebilirsek, onların [belirli bir] plân dahilinde birbirine ne kadar büyük bir intizam ve tertiplerle bağlanmış olduğunu görürüz. Hattâ bu sırada vaktiyle kendimize hiç münasip görmediğimiz ve hoşnutsuzlukla reddetmeye çalışıp da başımızdan atamadığımız öyle hâdiselere de rastgeliriz ki şimdi onların hiç de bizim o zaman zannettiğimiz gibi birer felâket değil, bilâkis bizi olgunlaştırıcı birer âmil olduklarını tasdik ve kabûl etmekten başka bir şey yapamayız.

Dünyanın hâli de böyle değil mi? Dünya yüzeyi bir takım parçalara ayrılmış bir bütünden ibarettir. Ve görünüşte bir parçanın diğerinden tamamiyle ayrı olmasına rağmen, görünmiyen kuvvetli bağlarla bunların birbirine sımsıkı bağlanmış olduğunu pekâlâ biliriz. Bu parçalardan birinin diğeriyle olan bütün alâkalarının kesildiğini farzedersek, onun hayatiyetinin o andan itibaren sönmeye başladığını düşünmemiz icap eder. Şu halde, yeryüzünün bu çeşitli parçalarını birbirine karşı her cepheden faydalı ve verimli bir denge hâlinde tutan ve insan kudreti dışında kalan bir sürü tesirin bu işlere karıştığını kabûl etmek durumunda kalırız.

Özetle, her zerrenin kendi bünyesinde şaşmıyan bir tertip, her organizmada aksamıyan bir düzenli faaliyet ve tabiatta, Kâinat'ta aynı nizam ve tertiplere riayetkâr veya daha doğrusu onları destekleyici ahenkli ve maksatlı bir İdare Mekanizması mevcuttur.

Acaba bu hakikati objektif ve direkt olarak müşahede ve tahkik etmek imkânlarına kavuşamaz mıyız? Ve bunun için nasıl hareket etmemiz ve nasıl bir metotla çalışmamız lâzımdır? Her çalışmanın bir lâboratuvarı, her bilginin bir tatbikatı olacağı gibi elbette bunun da da bir lâboratuvarının ve tatbikat sahasının mevcut olduğunu kabûl etmekte haklıyız.

Her iş kendi muhitinde ve kendi ölçüsünde kıymetlendirilir ve gene kendisine uygun vasıta ve malzemelerle başarılır. Böyle olduğuna göre Evrensel bir nizam ve ahengin *Yüksek Şuurlu İdareci* âmillerinin biraz daha yakından tetkik ve tesbiti, alelâde bir fiziko-şimik lâboratuvarının dar duvarları arasında ve imkânları ancak muayyen ve mahdut kaba maddelere göre tâyin ve tahdit edilmiş kısır aletleriyle mümkün olmaz. O halde ne yapacağız?

Buradaki lâboratuvarımız, tabiatın, dünyamızın bizzat kendisi olacak. Ve orada en basit görünen bir hâdiseden, idrâkimizin, hattâ sezgimizin ancak yakalayabileceği en zorlu ve büyük hâdiselere kadar vâki olan her olayı (—gene Kâinat hakkındaki bilgilerimizin imkânlarına yaslanarak—) ince bir düşünce ve kıyas mekanizmasiyle görmeye ve tetkik etmeye çalışacağız. O zaman şuurlu, idrâkli ve plânlı bir Sevk ve İdare Kudreti'ne sahip *tesirlerin* veya *vibrasyonların* bu hâdiseleri meydana getirdiğini ve bu işleri ancak onların yapabileceğini anlamaya başlarız. Meselâ durup dururken muazzam bir kasırganın ortaya çıkışı (—bütün eksik fizik izahlarına rağmen—) yaptığı işler ve meydana koyduğu neticelerle bize Yukarı'lara ait bir çok şeyler öğretebilir. Bir yerde âni olarak patlak veren büyük ve tahripkâr bir zelzele ve bu zelzelenin akışı esnasındaki mânalar gene şuurlu tesir ve vibrasyonların müdahaleleri hakikatini ispat eder.

Tıpkı bunlar gibi, meselâ hiç beklenilmeden gelen muazzam bir su baskınının bir ormanı sürükleyip götürmesi, bir şehri veya bir kasabayı tahrip etmesi, bir çok zararlara ve ızdıraplara sebebiyet vermesi ve bu yüzden bir çok yeni yeni hâdiselerin ortaya çıkışı insanların idrâk ve iz'anlarını zorlayıcı ve bu suretle de onların az çok uyanabilmelerine yardım edici neticelerin hâsıl

oluşu, bu işte başı boş yürüyüşlerin rastgele hareket ettiklerini göstermez. Bilâkis Kâinat'ın büyük nizam ve ahengindeki dengeyi temin eden, daha doğrusu böyle bilhassa yıkıcı ve tahrip edici görünüşleriyle evrimin mühim bir cephesini hazırlıyan bu hâl, bütün bu görünüşlerinin arkasında gayet hesaplı ve tertipli büyük İdareci Tesirler'in mevcut olduğunu bize öğretir.

O halde, bizim burada yapacağımız şey etrafımızda cereyan edecek olan hâdiselerin oluşlarını, sebeplerini, neticelerini ve âmillerini araştırmak ve bu araştırmaların meyvalarını elde etmeye çalışmak olacaktır.

b — İkinci Yazı: 19-12-1958... Istanbul

[Çeşitli Tabiat Olayları ve İlliyet Prensibi]

Dünyanın her tarafında şimdiye kadar izah edilememiş bir sürü olağanüstü hâdise, gelmiş geçmiştir. Ve hâlen de bunlar olagelmektedir. Hayat dedikoduları arasında, insanların bunlar üzerinde durup, düşünüp kendi mukaderatını ilgilendiren bu olayları illiyet prensibi [nedensellik ilkesi] cephesinden incelemeye vakit bulamamaları, onların [o olayların] gözlem değerlerini ortadan kaldırmış olmaz.

Gerek eski ve yeni mukaddes kitaplarda, gerek tarih kitaplarında; kavimlerin ve milletlerin başlarından geçen ve bazen felâketli manzaralar arzeden büyük, küçük hâdiselere ait hikâyeler yazılıdır. Dikkatli ve şümullü (kapsamlı) bir bakışla bunları tetkik edersek, felâketli görünen bu olayların o andaki toplum insanlarına ait iyi kötü bir takım ruh halleri ile, toplumsal alışkanlık ve eğilimlerle, içtimai durumlarla olan alâkalarım az çok sezmeye muvaffak oluruz. Meselâ eski «MU» kıt'asının ileri gelen Yöneticileri orada vukua gelecek olan felâketli büyük hâdiseleri daha evvelden haber vermişler

ve hayattaki insanlık vazifelerini kaybetmeye yüz tutmuş MU sakinlerini ikâz etmeye çalışmışlardı ([10]). Daha berilere gelirsek, İtalya'ya gidenlerimizin şahit olduğu meşhur Pompei şehrinin harabelerini görürüz. O zaman 25.000 den fazla sâkini bulunan bu şehrin maddeden başka bir kıymet tanımıyan halkının en lüks hayat safhalarında yaşarken bir gün şiddetleniveren bir volkanın kızgın külleri altında kalarak nasıl kaskatı kesildiklerini hâlâ oranın müzesinde saklı bulunan taş haline gelmiş insan ve hayvan cesetlerinin manzarası bize çok iyi anlatır.

Hâdiseler mânalarla doludur.

İnsanların, oluşlarından beri gördükleri basit bir yağmur hadisesinin hayatta oynadığı yaşatıcı rollerini idrâk etmek için senelerce yağmursuz kalmış, susuz bir bölgede vukuu muhakkak olan felâketleri görmeyi beklemelerine lüzum kalmamalıdır. Gerçi bunu herkes takdir eder ama, bu basit yağmur hâdisesinin arkasında sıralanan bir sürü sebebi düşünmek insanlara belki zor ve belki de lüzumsuz gelir. Acaba dünyadaki hayat imkânlarının tahakkuku için lüzumlu olan bu hâdiseyi kolaylaştırıcı şartların tam vaktinde ayarlı olarak denkleştirilmesi suretiyle yağmuru neticelendirmesinde âmil olan şeyler nelerdir? Burada kör tesadüflere inanırsak yağmuru husule getiren bir sürü şartın sıralarını, yerlerini ve zamanlarını değiştirmesinin her an mümkün ve hattâ muhakkak olabileceğini düşündüğümüze göre acaba bu şartların ne için böyle ölçüsüz ve yersiz karşılaşmaları ile dünyamız yer yer yağmursuzluktan kavrulup gitmiyor veya bunun tersine olarak meskûn kıtaları seller ve tufanlar mütemadiyen alıp götürmüyor? Bununla beraber gene de buna benzer hâdiseler birer felâket halinde görülen durumlarıyla, fakat daima ölçülü ve hesaplı olarak yer yüzünde vukua gelebilmektedir.

Fakat bu yağmur hikâyesinden başka mutad dışı görünen biraz evvel bahsettiğim diğer daha büyük tabiat olayları da vardır ki bunlar az çok büyük birer felâket olarak vasıflandırılır. Bilhassa bunların ehemmiyeti üzerinde durmak isterim. Zira karakterleri itibariyle bunlar bir taraftan bütün yıkıcı görünüşlerine rağmen, dünya hayatının yer yer inkişafını hızlandırırken diğer taraftan da insanları kendi hâl ve hareketlerinin muhasebelerini yapmaya mecbur kılmaları bakımından, dikkate şayan birer durum arzederler. Ve bu bakımdan bunlar yer yüzündekilerin evrimleri ve selâmetleri için çok lüzumlu bir hal alırlar.

Burada bir iki misal vermek isterim.

Evvelâ İngiliz ve Amerikalıların her sahada büyük cehit ve gayretleriyle vukua gelmiş bugünkü inkişaf sebeplerinden birisini teşkil eden; memleketlerinde vâki olmuş büyük hâdiselerden bir ikisini gözden geçireceğiz.

Onaltıncı asrın yarısında Londra'da büyük bir veba salgını olmuştu. Bu âfet, kısa bir zamanda yüzbinlerce insanı hayattan alıp götürdü. Bu vak'aya ait yazıların ifade ettiğine göre, bu salgının hüküm sürdüğü zamanlarda Londra sokaklarında eksik olmayan cenaze arabalarının tıkırtılarından ve korku, ıstırap içinde aklını yarı yarıya kaybetmiş olarak evlerinden dışarı fırlayan insanların deli gibi korkunç haykırışlarından başka bir ses duyulmuyordu. Londra'da bu âfetin sıcaklığı henüz geçmeden, yâni bir sene sonra ikinci bir âfet, bir yangın felâketi meydana çıktı. Bu yangın en çok bir hafta içinde bütün Londra şehrini bir tane sağlam bina bırakmamacasına muazzam bir kül yığını haline soktu.

Keza on yedinci asrın ortalarına doğru Bengal Körfezinde deniz karadan 12 metre yükselerek şehre saldırdı ve şehri baştan başa taradı. Bu hengâmede 250.000 kişi öldü. Ve denizde de büyüklü küçüklü 2.000 gemi harap oldu ve battı.

Asrımızın başında Teksas'ta vâki olan büyük bir kasırgada Galveston şehrinde binlerce evin çatısı uçtu ve gene binlerce ev tamamiyle yıkıldı, sağlam bir tek bina kalmadı.

Lizbon'da, iki bin kilometrelik bir sahada vâki olan bir zelzele 50.000 insanın ölümüne sebep oldu ve şehirdeki 20.000 evin 17.000 tanesi tamamiyle yıkıldı. Diğerleri de oturulmaz bir şekilde harap oldu.

Onyedinci asrın ortasında Hindistan'da vukua gelen büyük bir zelzele 300.000 kişiden fazla insanı öldürmüştü. Fakat bundan evvel Çin'deki bir zelzelede 800.000 kişi ölmüştü.

Şimdi nisbeten daha yakın zamanlara gelirsek (11) bu geçmiş facialardan geri kalmayan yenilerini de görebiliriz. Meselâ Akdenize komşu Pele dağının eteğinde bulunan St. Pierre şehri bir volkanın birdenbire püskürmesi ile büyük bir felâkete uğramıştı. Püskürmeden bir gece evvel, ani olarak, yakıcı bir kasırga kopmuş, bu kasırga ancak bir iki saniyelik müdetle geçtiği bütün yerlereki taşları bile kor haline birer ateş parçası yaparak bütün şehri baştanbaşa taramış ve 28.000 insanı bir an içinde ciğerlerini yakmak suretiyle öldürmüştür.Kasırga sahasında bulunan gemilerin personelleri kaynayan denizin sıcaklığiyle yanmışlardır. Fakat bu ateş kasırgası St. Pierre'i taradıktan sonra orada durmamış, civardaki St. Philomene şehrine atlayarak orasını da gene bir kaç saniye içinde kıpkırmızı bir kor haline soktuktan sonra büyük bir arazi kısmını silip süpürmüştür. Pele dağındaki bu âfetin bilânçosu bir anda 63.000 insanın ciğerlerinin kavrularak ölmesi, 14 geminin batması ve 25 kilometrelik bir sahanın harabe haline gelmesiyle kapanabilmiştir.

Bunlar tarihte geçen tabiat âfetlerinin pek küçük bir kısmıdır. Ve sebeb-netice prensibi cephesinden tetki-

ki gereken birer hâdisedir. Her hâdise muhakkak bir takım sebeblerin neticesi olduğu gibi, gene her hâdisenin muhakkak bir takım neticeleri mevcuttur. Şu halde geçen yazımda da belirttiğim gibi, hâdiselerin sebeplerini ve neticelerini araştırmak zahmetine katlanmak şartıyla, insanların şimdiye kadar anlıyamadıkları ve kimisinin çözülmez bir muammadır hükmünü verdiği, kimisinin rastgele olaylardır dediği ve kimisinin de omuz silkip geçtiği bu hâdiselerdeki *sebeb* ve *netice* zincirini ancak bunların derin ve bilgili düşüncelere dayanan gözlemleri yardımıyla çözebiliriz. İşte bizim şimdilik bu ilk serîdeki yazılarımızın gayesi, her insanın olduğu kadar bilhassa aydınların, etrafımızda cereyan eden veya edecek olan büyük tabiat hâdiselerini bu cepheden görüp düşünebilmeleri lüzumunu tebarüz ettirmektir. Bu sırada daima göz önünde tutulması icab eden ve düşünceye ışık tutacak olan ana bilgi şudur: *Her hâdisede bir mâna vardır ve bu mânanın tekâmülü hızlandırma gayesine matuf olan esas veçhesi bir nizamın ve tertibin dünyamızdaki akışını sağlıyan büyük İdareci bir Mekanizma'nın mevcudiyetini ifade eder.* Ve hâdiseleri sırasıyla, yoluyla, yerinde olarak birbirine bağlayan bir sürü *tesir ağı,* bu Mekanizma'nın lüzumlu ve kudretli bir vasıtasıdır.

c — Üçüncü Yazı: 23-12-1958... İstanbul

[Evrensel İdare Mekanizması ve Türkiye'deki Olaylar]

Evvelki iki yazımdan birincisi, genel olarak dünyanın uzvî ve hayatî bünyesini destekliyen şuurlu ve idrâkli dünya üstü bir İdare Mekanizması'nın mevcudiyetine ait bâzı mütalâaları ihtiva eder. İkincisi, dünyada gelmiş geçmiş normal üstü bâzı tabiat olaylarından ve bunların insanlar arasında yapmış oldukları ıztıraplı ve korkunç görünen neticelerinden ve bu neticelerin *illiyet prensip-*

leri ile olan münasebetlerinden bahseder. Bu yazı ise mûtat olmıyan ve felâketli görünen bu büyük tabiat hadiselerinin gene illiyet prensibi karşısında Kâinat'taki o Büyük İdare Mekanizması'na olan bağlantısını ve bütün inkişaf eden memleketlerde olduğu gibi memleketimizin de bu bağlantı sahasının dışında kalamıyacağını belirtecektir.

Bu yazı, bundan evvel yazmış olduğum yazıların hedef tuttuğu noktayı belirtmek gayesine mâtuftur. Orada bâzı felâketli tabiat hâdiselerinden israrla bahsedişim, belirtmek istediğim bir problemin daha iyi bir izahını sağlamak içindi. Bu problem nedir? Bundan sonra gelecek ilk yazılarımda vâzıh görüşmelerini yapabilmek imkânına kavuşacağımızdan emin bulunduğum bu problemin şimdilik elimden gelebildiği kadar izahını yapmaya çalışacağım.

Geçen iki yazımda az çok belirttiğim gibi, *bütün bu olağanüstü tabiat hâdiselerinin büyük hedefleri vardır.* Ve bunlardan birisi de o hâdiselere şahit olan veya mukadderleri o hâdiselere bağlı bulunan bir sürü insanın tekâmül etmesidir. (12)

Bir yerde, beşeriyetin felâket damgasını vurabileceği büyük veya küçük ızdıraplarla birlikte, olağanüstü herhangi bir tabiat hâdisesi zuhur ederse, orada muhakkak kütlevî yâni azçok geniş bir insan topluluğunu ilgilendiren evrim sözkonusu olur. Dünyada gelip geçen bütün felâketli zamanları, mutlaka, azçok belirli bir evrim hızı takip etmiştir. Bu tekâmülün; o sırada ölenler, yâni felâkete kurban oldu denilenler için de böyle olup olmadığını münakaşa etmemize, bu yazılarımızın içeriği bugün henüz müsait değildir. Ve esasen bu husus, diğer müşahedeleri elde ettikten sonra daha geniş bir bilgi kadrosu içinde düşünülebilecek bir durum arzeder. Biz

şimdilik böyle tabiat âfetlerinden artakalan olarak dünyada kalan insanlardan bahsediyoruz.

Filhakika dünyada vâki olan bütün felâketler, ferdin ve toplumun evrimini muhakkak hızlandırıcı bir etken olmuştur. Bundan başka, insanların dünya üzerinde yer yer ve zaman zaman evrimlerinin sür'atlendirilmesi de, esasen bir tabiat kanunu icabıdır. Ve tarih boyunca vukubulmuş sayısız hâdiselerin tetkikiyle anlaşılacağı gibi, dünyamız bugünkü evrim düzeyine işte böyle topluluklar arasında zaman zaman vâki olmuş, büyük sosyal ve tabiî hâdiselerin insanlara yaptırdığı hamlelerle ulaşabilmiştir. (13)

Mesele bu bakımdan gözden geçirilince bu hâdiseler (—ne kadar felâketli olursa olsun—) insanlık için bir yükselişin ve kurtuluşun hem sebebi, hem de ifadesi olarak görünür. Gerek bilgi, gerek kültür iktisabında, *evrim* ve *gelişim* hızını arttırmak gayretiyle senelerdenberi çırpınıp duran memleketimizde de elbette bu hızı liyakatlerimize uygun bir şekilde her sahada temin edici bazı hâdiselerin vuku bulacağını beklemek tabiatıyla bir icab olur (14). İşte biz bu gibi hâdiselerle karşılaştığımız zaman bu bekleyişimizin bizlere ne derece faydalı kazançlar temin edeceğini de bu yazılarımızla şimdilik hiç olmazsa hissettirmeye uğraşıyoruz. Ve ilerde zamanı geldikçe bu hissedişlerimizi yavaş yavaş daha geniş bilgi ve idrâklere doğru gütürecek olan görüşmelerimize muntazaman devam edeceğiz.

Bu büyük hâdiselerin ilk anlarda; evvelce bahsettiğimiz büyük âfetler gibi geniş çapta olmayacağını hesap ve kitaplara dayanan tekâmül mevzuunun icablarından çıkartabiliriz. Böylece önceleri gayet basit ve dünyada sık sık görülebilen bazı olağanüstü ve nisbeten küçük hâdiselerin memleketimizde de vukubulabileceğini hesaplıyarak idrâk ve bilgi kapasitelerimizi ona göre alıcı

ve faydalanıcı açık bir anten halinde hazır bulundurmaklığımız bizim için elbette çok faydalı ve hattâ lüzumlu olur.

Acı bir ilâcın öldürücü bir hastalığın defetmesi gibi, elbette az çok acılığı bulunan bu türlü olayların karşısında tiksinmek veya şaşırıp kalmak insana büyük bir şey kazandırmaz. Fakat öyle bir hengâmede, bu yazılarımızın taşıdığı mânaları iyi hazmetmiş olup, tatbikatta onları kullanabilenlerin istifadesi büyük olur. Böylece daha iyi tebarüz ettirmiş olmak için, bu mânaları kısaca ve şimdilik son söz olarak tekrar ediyorum

Her olayın bir sebebi vardır.

Bu sebep de ağırlaşmış bir evrim hızını arttırmaya yöneliktir. Keza ne kadar az veya çok felâketli görünürse görünsün, her hâdise hayırlı, iyi ve insanların yükselmesi için lüzumlu unsurları hazırlayan bir sürü neticeyi peşinden sürükler. Şu halde bunlar tabiatın rastgele birer kötü tesadüfü değil, Yüksek Kâinat Kanunları'na dayanan şuurlu ve idrâkli bir İdare Mekanizması'nın tertipleri, nizamları ve icabları'dır. Bu İdare Mekanizması, elbette dünyamız üstü bir kudretin ifadesidir. İşte bütün bu olayların ve gelecek şeylerin insanlara açıklanması lâzım gelen şu andaki en önemli mânası da onların, bu İdare Mekanizmasını isbat edici birer delil ve birer ışık mahiyetini taşımış olmalarında mündemiçtir.

İlerisi daha çok derinleşen bu büyük hakikati, şimdilik ancak bu kadarcık ve biraz da müphemiyet içinde ifade edebilmiş oluyoruz. Fakat bu kısa izahlar, gelecek günlerimiz için kâfidir. İlerde, daha müsbet müşahedeler karşısında daha açık ve daha geniş ölçüde görüşeceğimizi ve bu suretle de yazılarımızı okuyan dostlarımıza bu yoldaki bilgilerinin artması babında, daha faydalı olabileceğimizi kuvvetle umuyorum.

3. BÖLÜM

Yüksek İdare Mekanizması ve İlliyet Prensibi

«Dünyamızın dışındaki diğer yıldızlarda mevcut olan birçok elementleri deneme imkânına sahip bulunduğumuzu belirtmek isterim. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda yeryüzünde bulunan elementlerin aynısının diğer gezegenlerde ve bizden çok uzaklarda bulunan yıldızlarda da mevcut olduğu anlaşılmıştır. Çok uzak mesafelerde bulunan yıldızlar da dünyadaki elementlere benzer elementler ihtiva etmektedir. Bilim adamları bugün bu Kâinat'ın çok uzak mesafelerinde yer alan gök cisimlerine, dünyamıza hükmeden fizik kanunlarının hükmetmekte olduğunu kabûl etmektedirler. İşte biz kâinatın neresine yüzümüzü çevirirsek çevirelim sonsuz bir yaratıcının gücünü vazettiği ahengi görürüz. İşte bütün bu saymış olduğum gerçekler, içimde hiçbir şüpheye mahal bırakmadan kudret sahibi bir tanrının bu kâinatı yoktan varedip hedef ve yönünü tayin ettiğini kabûl ettirmiştir bana.»

Prof. Dr. **Johne Adolf Buhler**
(Kimya Bilgini)

a — Birinci Yazı: 5-1-1959... İstanbul

[Evrensel İdare Mekanizması ve Hayatın Tanzimi]

Bir saatin kapağını açıp içine baktığımız zaman, orada bir sürü dişli çarkın birbirine bağlı olarak işlediğini görürüz. Beşinci çarkın dişleri dördüncü çarkın dişleri ile kenetlenmiştir. Böylece dördüncü çarkın dişleri beşinci çarkın dişlerine, üçüncü çarkınkiler dördüncü çarkınkilere, ikinci çarkınkiler üçüncü çarkınkilere, birinci çarkın dişleri de ikinci çarkın dişlerine bağlanmışlardır. Bu bağlantıların bir neticesi olarak, baş tarafta gerilmiş bir yayın boşalması ilk çarktan itibaren bütün çarkları ve son çarka tâbi akreple yelkovanı mekanik bir tertibe göre döndürmeye başlar ve bütün bu mekanizmanın işlemesi de muayyen bir zaman

akışını insanlara göstermeye yarar. Burada israrla söylemeye lüzum yoktur ki bütün bu çarkların ve yayların hiç birisi böyle bir maksat ve neticenin vukuunu düşünerek, his ve idrâk ederek dönüyor değillerdir. Bu tamamiyle mekanik bir harekettir ve bu mekanizmanın kendisine şuur ve maksat mefhumları izafe edilemez. Bununla beraber, burada çok hesaplı ve tertipli bir işin vuku bulduğunu açıkça görmekteyiz. O halde zamanı göstermek kastiyle bu tertibi meydana getiren idrâkli müessir kimdir? Elbette insan. Bu çok basit misalden şu neticeyi çıkarıyoruz: İnsan, zaman akışı hakkında bilgi edinmek için bir saat makinesi yapmıştır. Bu saat makinesi gene ayni maksatla insan elini idare eden bir şuur ve idrâkle, daha doğrusu irade ile kurulmakta ve otomatik olarak işletilmektedir. İşte burada neden ve sonuç kavramının en basit ve açık bir şemasını görüyoruz. Bu mefhumun başında illet veya sebep olan insan iradesi, sonunda akrep ve yelkovanın saat kadranı üzerinde dönerek, zamanı gösterme neticesi vardır.

İlliyet prensibi, idrâk ve şuurlu kaynaklardan kopan tesir ve vasıtalara bağlı mekanizmaların işlemesindeki neticelerle ifade edilir. Yani illiyet prensibi altında yürüyen her işte, malûm veya meçhûl bir kasta yönelmiş idrâkli tertipler ve nizamlar vardır. Bu saat misalinden başka, dünyada hangi makina vardır ki idrâkli bir müessir tarafından düzenlenmiş olmasın ve muayyen bir işi yapmak gayesine yönelmiş bulunmasın? İşte neden ve sonuç.

Şimdi bu mekanizmayı biraz daha yükselterek daha geniş bir sisteme geçiyoruz. Neye matuf olduğunu şimdilik düşünmeden, köpek neslinin dünyada devam edip gittiğini ele alalım. Bu hâdise birbirine bağlı bir sürü elemanın fizyolojik faaliyetleri ile meydana gelmiş olan bir neticedir. Ancak bu elemanların, yani erkek ve

dişi köpek organizmalarının hiçbiri vazifelerini yaparken bu neticenin, yani bir yavruyu meydana getirmenin idrâkine asla varmış olmamaktadırlar. Bunları bu yola doğru tahrik eden görünürdeki âmil, her iki cinse musallat olan, önüne geçilmez şiddetli bir cinsiyet arzusu otomatizmasıdır. Ve bu otomatizmanın da basit bir insiyaktan, bir vasıtadan ibaret olduğunu elbette biliriz. Zira bu otomatizma ne erkek, ne de dişi köpeklere yavru meydana getirmek gaye ve maksadını telkin etmiş olmuyor. Fakat gene de açıkça görüyoruz ki bu kör cinsiyet insiyakı, neticede bir köpek yavrusunun dünyaya gelmesi için alevlenmiştir. Ve netice elde edildikten sonra bu içgüdü de bir müddet için tekrar sönük hale dönecektir. Köpek neslinin sürmesini hedef tutan bu içgüdünün hedefine uygun şartlar altında, böyle muayyen zamanlarda yanıp sönmesi ve bu itilişlerle gene ayni hedef yolunda muntazaman işleyen fizyolojik fonksiyonların büyük bir tertip ve nizam üzere birbirini tâkip etmesi, elbette hesaplı, kitaplı bir idare işidir. Eğer bu İdareci Mekanizma'yı (—bu işte esasen kendileri birer vasıtadan ibaret olan—) karışık bir takım fiziko-şimik vetireye bağlıyarak, onlarla [konuyu] aydınlatmaya kalkışırsak bilâkis zindan gibi karanlık bir kuyuya dalar gideriz. Hakikatte görelim, görmiyelim, bilelim, bilmiyelim burada hiç şüphesiz dişi ve erkek köpekleri bir araya getirip onlardan yavrular hâsıl ederek köpek neslini dünyada devam ettirmek gayesini güden şuurlu, idrâkli büyük bir İdare Mekanizması vardır, ki bu Mekanizma'nın idrâki ve görüş kapsamı dişi ve erkek köpeklerin duygularından da, iç organlarının birbirine bağlı fiziko-şimik faaliyetlerinden de, hattâ dünyadaki bilim adamlarının akıllarının ermesinden de daha çok üstündür. Ve bu Mekanizma, etraftan gelen bütün yıkıcı menfî tesirlere rağmen, yüksek maksat ve gayesine doğru şaşmadan ve durmadan hızla yürümektedir.

Misalimize devam ediyoruz. Ana köpek, yavrusunu doğurur doğurmaz eğer onu terkediverirse yavru yaşayamaz, ölür ki, bu da o İdare Mekanizması'nın gayesine aykırı düşer. Peki ama, hangi köpek, yavrusunun yaşaması lüzumunu düşünür ve bunun için de ona lâzım gelen ihtimamı göstermesinin icap ettiğini anlıyabilir? Bununla beraber, o, yavrusuna öyle bir taassupla sarılır ki onun yaşaması için icap ederse canını bile feda eder. Halbuki ona bu mükellefiyeti yükleten otomatizma kör bir sevgi bağından ibarettir ve bunun da fonksiyonu ancak yavrunun hayatta kendisini kurtarabileceği yaşa gelinceye kadar devam eder, ondan sonra biter. Peki ama, şu idrâksiz ve bilgisiz hayvana, uzun vâdelere bağlı gelecekteki bir sürü hâdisenin tertibine dahil olacak yavrusunu beslemek ve büyütmek fiilini yaptıran bu sevgi insiyakını, kim vermiştir? Misalimizde biraz daha ileri gidersek bu sualin ehemmiyetini daha iyi belirtmiş oluruz.

Bu bahsettiğimiz üstün şuur ve İdare Plânı'nın programında ileriye ait başka bir hâdise daha mevcut olabilir ve meselâ dünyadaki mühim bir şahsiyetin kuduzarak ölmesi icabeder. Bu ölümün tahakkuku için de o kişinin hasta bir köpek tarafından ısırılması lâzım gelir. İşte köpeğimiz bunun için hazırlanmış olabilir. Artık bundan sonra siz bu köpek yavrusunun yalnız bu bir tek cepheden dahil olacağı hâdise kombinezonlarını düşünebildiğiniz kadar çoğaltırsınız ve bu suretle de neticelerin ne kadar sonsuz imkânlar içinde çoğalmakta olduğunu görürsünüz. Meselâ o şahsın kuduzarak ölmesiyle, dünyadaki ilim adamları kuduz aşısını bulmak için seferber olacaklar, bu sâyede gösterecekleri cehitli ve gayretli araştırmalarla kuduz aşısını bulacaklar ve böylece insanlığın bu âfetten korunmasını sağlayacaklardır. Veya o mühim adamın bu suretle ölmesinden bir

harb zuhur edecek, beşeriyet bu harbin neticesinde bir sürü ızdırap çekecek, hanumanlar sönecek, ölümler ve hastalıklar birbirini takip edecek, neticede büyük bir uyanış ve kendine geliş hâli sonucu, bir insan kütlesi tekâmül hızını arttıracak ve yükselecektir, vb. Bütün bunlar o Yüksek İdare Mekanizması'nın illiyet prensibi ışığı ile çizmiş olduğu, insan aklının sonuna kadar ulaşamıyacağı hâdiseler yolundaki sayısız akışların sonsuz varyeteleridir.

Şu küçük misallerden anlaşılıyor ki bütün bu girifit olaylar, inceden inceye hesaplanmış ve çok sağlam bağlarla birbirine eklenmiştir. Bu bağların uçları ise insan kudret ve idrâkinin kavrıyamıyacağı Büyük İdare Sistemi'ni yürüten *yüksek tesirlerin* derin kaynaklarındadır. Bu hakikati bütün hadiselere genelleyebiliriz. İşte evvelki bölümde de ısrarla şöylediğimiz gibi ([15]) dünyada vâki her *hâdisenin*, her *hareketin*, her *tezahürün* muhakkak surette bir mânâ taşıdığını, bu mânâda o Büyük İdare Mekanizması'nın güttüğü gaye ve maksatların gizlenmiş bulunduğunu burada biraz daha izah etmiş oluyoruz. Bu mevzuda insanlara düşen ilk vazife, hâdiselerdeki bu mânâları okumaya çalışmak ve [buna] alışmaktır.

b — İkinci Yazı: 5-1-1959... Istanbul

[Evrensel İdare Mekanizması ve Kendini Tezahürü]

Her hareketin, her hâdisenin bir dili vardır. Bu dili anlıyabilenlere hâdiseler, Kâinat'm sonsuz görünen sırlarından bir iki tanesinin daha, nasıl çözüleceğini öğretir. Çünkü insana sır görünen olayların âmilleri büyük ve küçük bütün bu hâdiselerin müessiri olan işte bu muazzam, Evrensel bir İdare Mekanizması'nın içinde saklıdır.

Burada size bizzat müşahedesini yaptığım bir hâdiseden bahsedeceğim. Bir akşam insanların diğerkâmlık duygusu ile işlerine ve vazifelerine bağlılık derecelerî hakkında bir hayli düşündükten sonra yatıp uyumuştum. Sabahleyin biraz su ısıtmak için havagazını yaktım. Henüz bir dakika geçmeden gazocağının ateşe yakın bir köşesinden tahtakurusu kadar ufak bir örümceğin dışarı fırladığını ve ocağın demir ayağından aşağıya doğru koşarak indiğini gördüm. Hayvan besbelli yavaş yavaş kızmaya başlayan demirin sıcaklığından kaçıyordu. Ocak ayağının dibine kadar indi ve orada biraz durdu ve geriye dönerek tekrar eski yerine doğru koşa koşa çıkmaya başladı. Fakat yukarı, yuvasına çıkmasıyla gene koşarak aşağıya inmeye başlaması bir oldu. Zira ocağın, yuvasının bulunduğu üst kısmı alt kısımlara nazaran daha çok kızıyordu. Ama aşağıda gene duramadı ve bu defa daha çok koşarak tekrar yuvasına doğru tırmandı. Duramadı ayni süratle aşağı indi. Fakat bu defa ayağın dibine kadar inmedi, yarı yola gelince geriye döndü ve bir daha yuvasına tırmanmaya başladı. Artık orası kendisinin dayanamıyacağı kadar kızmıştı. Hızı kayboldu. Adeta zorla ve asıla asıla yuvasının bulunduğu ateşe doğru çıkmaya uğraştı. Bu sırada ön taraflarının renginin değiştiğini, kül rengi hâlini aldığını gördüm. Yani hayvan yavaş yavaş yanıyordu. Dayanamadı geriye döndü ve ancak birkaç adım aşağıya indikten sonra hayret verici bir cüretle yukarıya doğru döndü, yüzü yuvasına çevrilmiş olarak birkaç adım daha ancak atabildi. Orada bütün vücudünün kül rengi haline girdiğini gördüm. Hayvan ne ileri gitti, ne de artık geri dönebildi. Orada öylece asılı kaldı, yani yandı.

O anda bu hâdise bana pek çok şey öğretti. Evvelâ o sırada zihnimi işgal eden bir problemin burada açık bir müşahede içinde cevabını buldum. Bu örümcek, ihti-

mal, yuvasında başlanmış bir işi, kendinden beklenmedik bir şekilde bir türlü terkedemiyordu. Hattâ yavaş yavaş yanmak gibi işkenceli bir ızdıraba dahi cesaretle göğüs gererek yuvasına dönmekte ısrar ediyor ve bu uğurda âdeta kahramanca, tedricen kavrularak yanıncaya kadar azminden dönmüyordu. Hangi tesirin altında olursa olsun şu zavallı idrâksız küçük mahlûkun, canını verecek kadar işlerine karşı gösterdiği cehti derin derin düşündüm. Bu düşünce beni, akıllı ve vicdanlı insanların bazen çok küçük nefsânî endişeler ve kendilerine en az zarar verici engeller karşısında bile en büyük ve mukaddes insanlık vazifelerinden korkup kaçmalariyle insanlık kudretlerinin nasıl heba edilip gittiğine dair büyük bir kıyas bilgisine götürdü.

Bu hadisenin öğrettiği şeylerin ikincisi şudur:

Hiç bir hayvanın böyle yana yana bir ateş tehlikesine ısrarla koşması mutat olaylardan değildir. Ve bu örümceğin o sabah gözümü açar açmaz karşıma bu ibret verici haliyle çıkarılması, benim için fevkalâde bir hâdisedir. Asıl bu işin dikkate değer ciheti de, bir gece evvel kafamda uzun uzadıya düşünülmüş bir meselenin bu hâdise içinde tam manasıyla cevabının verilmiş olmasıdır. Ben tesadüfe inanmam. Kör tesadüf itikadı, illiyet prensibi hakkındaki bilgisizliğin neticesidir. Böylece, bu ancak, geniş bir bilgi ile ilgili olarak, o sıralarda kafamda dolaşan bir konunun cevabını, hâdiseler içinde bana vermeyi münasip gören Yüksek İdareci Mekanizma'nın bu hayvanı feda ederek tertiplemiş olduğu bir *tebliğ*'dir, bir *bilgi*'dir ([16]). Ve ben senelerce sonra, bu gün olduğu gibi tam zamanı gelince o bilgiyi aynen müşahedemle birlikte sizlere ulaştırarak o Yüksek İdare Mekanizması'na karış olan borcumu ödemiş bulunuyorum. Hayatımda buna benziyen öğretici hadiseler sayısız denecek kadar çok geçmiştir. Bu da bana verilmiş

bir imtiyaz değildir. Bütün insanların kendi ihtiyaçları nisbetinde önlerine her gün konan, fakat ancak onların, buları okuyabilenlerine mânâlar dolusu sayfalarını açan büyük tabiat kitabı, işte gene o yüksek ve bütün Kâinat'ı kapsamına alan İdare Mekanizması'nın insanlara bahşetmiş olduğu imkânlardan biridir.

O halde her hâdise bir mânâ taşır ve her hâdise bazı bilgilere ihtiyacı olan fertlere veya topluluklara, taşıdığı mânânın şekline göre küçük, büyük, hafif, şiddetli ve hattâ bazen de insanların kafasına vururcasına felâketli ve ızdıraplı karakterler arzederek gelir. İşte böylece bir gemiyi yüzlerce yolcusu ile birlikte kısa bir zamanda denize gömen bir Tornad'ın (tornade), (17) esişinde kitaplar dolusu mânâlar vardır. Şehirleri allak bullak eden büyük bir yer sarsıntısının, ormanları, kasabaları sürükleyip götüren muazzam bir selin, bir anda on binlerce insanı yakıp kavuran bir yanardağ infilâkının felâketli telâkki edilen neticelerinde de, böylece, insanlara tatbikat dersleri içinde bilgiler veren bir sürü mânâ saklıdır.

Bilhassa şu sıralarda yurttaşlarıma bu noktayı tekrar ele alıncaya kadar unutmamalarını tavsiye ederim. Ve şunu da ilâve ederim ki, insanlar böyle büyük tabiat olaylarının sadece görünen maddî cepheleriyle ve bunlar hakkında beş duyu organlarını ilgilendiren kaba hissi taraflariyle uğraşmayıp biraz da illiyet prensibi inancı ve bilgisiyle *Yukarılar*'a varırlar. O zaman hâdiselerin dillerinden anlamak imkânını elde etmiş olurlar. Ve işte o zaman Kâinat Sırları'nın perdeleri kendilerine kısım kısım açılmaya başlar. Esasında, bakılırsa bu olaylar, bu neticeye ulaşabilmeleri imkânlarını sağlamak için insanların gözleri önüne serilmektedir. Buna rağmen buradaki İnsanüstü Tesir Mekanizmaları'nı görmemekte israr eden beşeriyetin gözlerini delercesine kendisine musallat olan bu hâdiseler, elbette bir gün onun gözlerini açacaktır.

[Evrensel İdare Mekanizması ve Evrimin Yönetimi]

Etrafımızdaki bütün yürüyüşlerin belirli bir amaca doğru gittiklerini görüyoruz? Evrim ve gelişim isimleriyle adlandırdığımız bu amaç, apaçık olarak gözlerimizin önünde cereyan edip durmaktadır. En küçüğünden en büyüğüne kadar herşey, bir gelişim akışı içindedir. Bir bebek zayıf ve cılız olarak doğar, büyür, ergin, kuvvetli ve verimli bir insan halini alır, nihayet ihtiyarlar, olgunlaşır ve tecrübe sahibi bir varlık kudretiyle dünyaya gözlerini kapar. Fakat onun yerini daha mütekâmil, daha gelişmiş yeni nesiller birbirini müteakiben doldurur. Bu arada maddelerin kaliteleri değişir. Onları kullanma tarzları daha yüksek tertiplere tâbi tutulur, eskiden tahayyül bile edilemiyen seyyal ve zorlu madde hâlleri, insanların elinde birer oyuncak hâline girer. Her şey hattâ ölümler, savaşlar, felâketler, binbir ızdırap kaynağı olan hâdiseler kendi kadroları içinde hep gelişim ve yükseliş halindedirler.

Bir tek hareket bile boş ve mânâsız değildir. Her hareket bu büyük evrim ve gelişimin gerçekleşmesi için lüzumludur. İnsanların aksaklık hâlinde gördükleri bozucu, yıkıcı ve kendilerini rahatsız edici bazı hâdiselerin menfi durumları, onların, Kâinat'taki nizam ve ahengi teşkil eden büyük gelişim istikametinden ayrılmış olduklarını asla ifade etmez. Zira bu menfilik, bu aksaklık, insan bilgi ve görgüsünün dar kadrosundan taşamıyan kısır bir görünüşün mahsulüdür.

Böyle olunca, büyük bir gelişim yolundaki bütün bu hadiseler elbette kendi kendilerine olmuş şeyler değildirler. Zira böyle ahenkli bir yürüyüş; nizam, tertip, proğram ve bilhassa namütenahi evvellerini, namütena-

hi sonralarım müdrik şuur ve kudretlere dayanan üstün bir idare işidir. Bu idare kudretidir ki büyük prensipler dahilinde hâdiselerin birbirine zincirleme bağlanmasını neticelendirir. Bu idare kudretidir ki birbirine bağlı olan hâdiselerdeki *illiyet prensibi* dediğimiz sebep - netice kanununun tecelliyatım temin eder. Bu idare kudretidir ki, böyle her neticenin bir sebebe, her sebebin bir neticeye dayanması sayesinde Kâinat'ın nihayetsiz değişiklikler, dağınıklıklar ve rabıtasızlıklar içinde görünen en küçüğünden en büyüğüne kadar sayısız olaylarının koca bir bütün halinde tam bir ahenkle evrim ve gelişim hedefine doğru yol almasını sağlar. İşte bu bakımdandır ki dünyadaki her olayın, her hareketin mânâsı bu İdare Kudreti'ni ifade eden Büyük Mekanizma'mn tecellilerinde gizlenmiş olarak bulunur.

O halde bu İdare Kudreti'nden fışkıran Kâinat'ın bütün olayları, bize, bir sürü tabiat sırrını ve bu arada asıl kendi varlığımızın hikmetini ve manasını öğretir ki insanlığın bugün en ziyade muhtaç olduğu *ana bilgi* de işte budur. Ve bu günkü beşeriyet (—tam idrakine varmış olmamakla beraber—) bu bilginin peşinden çırpınarak koşmaktadır.

EVRENSEL ÇİLE

Biz bilindik bilinmedik
Görüldük görülmedik
Sözler dedik duyulmadık
İki cihan arasında

Bizi yuvamızdan aldılar
Bir yüce hırka için
Bitmeyen çile'den sarılan
Yirmi üç yumağına

Gidiş bitmeyen yolculuk
Gurbetlerden gurbetlere
Evren böyle sıla bize
Gizem dolu yollarında

Evrim denen isimledir
Yüce Sevgili insanlara
Kavuşanı olmadı çünki
Hem O'na hasret hem kollarında

27-8-1979
İstanbul

DİPNOTLAR

(1) Bkz: **NEO - SPİRİTİZM**, kitap - 11... Böl: 2/c

(2) Bkz:**NEO - SPİRİTİZM**, kitap - 11... Böl: 2/b

(3) Beden organizması ile ilgili bir diğer tabiat kanunu'nu kullanabilme melekesi edinildikten sonra, çıplak elle de kor ateşler tutulabilir, ateş korları üzerinde yürünebilir ve ülkemizdeki Rufai Dervişleri gibi, korkunç sıcaklıktaki fırınlara girilip, yanmadan çıkılabilir...

(4) Dr. Bedri Ruhselman'ın burada belirttiği kitap, daha sonra yayımlanmamıştır, ne varki, sizlere sunacağımız çeşitli kitaplarımızda, bu konu, yeterince işlenmiş olacaktır.

(5) Üstteki 4 no'lu dipnotunda da belirtildiği gibi, çeşitli kitaplarımızda **«irade»** ve **«imajinasyon»** konularını işleyeceğiz.
Bkz: **EVRENSEL EVRİM YOLLARI**, kitap - 37... Böl: 2/e

(6) Yeryüzünü akıl almaz bir karanlık ve kısır döngüye sokan beşerî gerillik ve bunu bir vasıta olarak kullanan ve beşeriyeti ölçüsüz derecelerde ve şekillerde istismar eden, her ülkedeki birer avuç **«küçük insanlıklar»**'ın yaptıkları da işte budur.

(7) Üstteki 3 no'lu dipnotunda da belirtildiği gibi, elin bu türlü yanmasını engelleyen daha değişik tabiat kanunları'nın bir meleke olarak edinilmesi sonucu, elbette el veya ayak veya vücut yanmayabilir. Bu meleke olmaksızın, ateş, kuşkusuz organizmayı yakacaktır.

(8) Tabiatın, son derece kompleks, çeşitli dengeleri vardır. Bunların bilgisizce ve bozguncu bir tutumla tahrip edilmeleri, olmadık felâketlerin ortaya çıkması demektir.

(9) Bkz: **DOSTLAR PLÂNI** - 1... Böl: 3/Sıra - 3

(10) Bkz: **MU**, kitap - 10... Böl: 7/b... (Ayrıca: Ek - 1)

(11) Bkz: **SADIKLAR PLÂNI** - 3... Bölüm - 1
Bkz: **DOSTLAR PLÂNI** - 1... Bölüm - 8
Bkz: **NEO - SPİRİTİZM**, kitap - 11... Ek Bölüm - 2

([12]) Bkz: **SADIKLAR PLÂNI** - 3... Böl: 1/Sıra - 7

([13]) Bkz: **DOSTLAR PLÂNI** - 1... Böl: 1/sıra - 8
Bkz: **DOSTLAR PLÂNI** - 2... Böl: 2

([14]) Bkz: **SADIKLAR PLÂNI** - 3... Böl: 1/Sıra: 2, 3, 5, 8

([15]) Bkz: Bölüm - 3... a - **Birinci Yazı.**

([16]) Sadıklar Plânı, bir tebliğinde, **«Yeryüzü tümüyle bir tebliğ alanıdır.»** demektedir. Bu ifadenin anlaşılması, hayatın kuşattığı olay ve oluşumların ihtiva ettiği çeşitli bilgileri, o olay ve oluşumlardan alabilmekle, kişi, İdareci Mekanizmanın, nice nice, olaylar ve oluşumlar tarzında ortaya çıkan **tebliğleri**'ni görebilir.

([17]) **Tornade:** Nispeten ufak bir alanı kaplayan ve çoğunlukla yaklaşık 400 m. çapında olan son derece şiddetli bir hortum. Daha ziyade, yağmur mevsiminin başında ve sonunda Batı Afrika'da ve Nisan - Temmuz aylarında Amerika'da meydana gelir. Çoğu kez gökgürültüsü ve şiddetli yağmurlarla birlikte görülür.

YAYIMLANMIŞ KİTAPLARIMIZ

1.	**AGARTA...** (Yeraltı Uygarlığı)	30 TL.
2.	**UFO BİLİMSEL KURAMLARI**	30 TL.
4.	**ÖLÜM ve ÖTESİ...** (Bilimsel İncelenimi)	30 TL.
5.	**REENKARNASYON...** (Genedoğmak Bilimsel İncelenimi) ...	30 TL.
9.	**EKMİNEZİ...** (Geçmiş Yaşamlara Transla Geri Dönüşler)...	50 TL.
10.	**MU...** (Tarih Öncesi Evrensel Uygarlık)	50 TL.
11.	**NEO SPİRİTİZM - MODERN SPİRİTİZM**	50 TL.
12.	**UFO - APOLLO...** (Ortak Uzay Uçuşları)	30 TL.
13.	**SPEKTRA - URI GELLER...** (Hoova Planeti Misyonu)	30 TL.
14.	**UZAYLILAR...** (Genel Bilgiler)	30 TL.
15.	**ÖLÜM VE AHRET...** (Temel Bilgiler)	30 TL.
16.	**UZAYLI İNSANLAR...** (Bilimsel İncelenim)	30 TL.
17.	**KOZMOS'DAN DÜNYALILARA...** (Ummo Planeti Misyonu)	30 TL.
18.	**DÜNYA ÖĞRETMENİ...** (Altın Çağ Rehberliği)	30 TL.
19.	**TELEPATİ...** (Uygulama Deney ve Yöntemleri)	30 TL.
20.	**USO - OINT...** (Denizaltı Uygarlığı)	30 TL.
21.	**LEVİTASYON...** (Yerçekimini Yenen İnsanlar)	30 TL.
22.	**SOVYETLER UFO KURAMLARI**	30 TL.
23.	**SİRİUS MİSYONU...** (-Bildirge-)	30 TL.
24.	**KIRLIAN PHOTOGRAPHY** (Biyoplazmik Bedenler)	30 TL.
25.	**ÖNCÜ - UFO GENEL YAPILARI**	30 TL.
26.	**EVREN UYGARLIKLARI**	30 TL.
27.	**İNSAN VE KEHANET...** (Kanıtlı Öngörümler)	30 TL.
28.	**UZAY ÜSSÜ AY...** (Gizemli Yapay Planet)	30 TL.
29.	**IŞINLAMA...** (Olaylar, Gözlemler)	30 TL.
30.	**MEDİTASYON...** (Transandantal)	30 TL.
31.	**GÖRÜNEN RUHLAR...** (Bilimsel İncelemeler)	30 TL.
32.	**EVRİM ÜSTADLARI...** (Venüs Planeti Misyonu)	30 TL.
33.	**AGARTA...** (Mahatmalar Misyonu)	30 TL.
34.	**UFOLOJİ** (Uzaylılar Bilimi)	30 TL.
35.	**DURUGÖRÜ** (Zaman Mekân Dışı Ruhsal Gözle Görüm)	30 TL.
37.	**EVRENSEL EVRİM YOLLARI**	30 TL.
38.	**PSI-TİP** (Ruhsal Cerrahi)	40 TL.
39.	**APORLAR** (Ruhsal Işınlamalar)	40 TL.
40.	**PARAPSİKOLOJİ BİTKİLER ARAŞTIRMASI**	40 TL.
41.	**MEDYOMLUK (Ruhsal Celseler)**	40 TL.
43.	**EVRENSEL YÖNETİCİ MEKANİZMA**	40 TL.
1.	Cilt : **SADIKLAR PLÂNI** (Altın Çağ Misyonu)	30 TL.
2.	Cilt : **SADIKLAR PLÂNI** (Altın Çağ Misyonu)	50 TL.
3.	Cilt : **SADIKLAR PLÂNI** (Altın Çağ Misyonu)	30 TL.
1.	Cilt : **DOSTLAR PLÂNI** (Altın Çağ Misyonu)	40 TL.
2.	Cilt : **DOSTLAR PLÂNI** (Altın Çağ Misyonu)	50 TL.

BİLİM ARAŞTIRMA MERKEZİ P.K. 1072 — ISTANBUL

Çeşitli tabiat olayları, çeşitli sosyal olaylar, çeşitli psikolojik olaylar, çeşitli kütlesel hareketler... vb. bunlar giderek yeryüzünü daha bir hercümerc ederek, **Büyük Hazırlık** günlerini yaklaştırmaktadır. Çeşitli beşer toplumlarının üzerlerine yöneltilen üstte sayılan kategoriler içine giren olayların **nedenleri, anlamları** ve **amaçları** nelerdir ve onlardan nasıl etkilenmeli ve ne gibi dersler almalıdır ki, gitgide coğalan bir tempoda türlü-çeşitli felaketler halinde cezbedilmiş ve cezbediliyor olmasınlar?..

Beşeriyet karanlık bir yoldadır, karanlığa girmiştir ve çevresini kuşatan karanlık, bu beşeriyeti, daha bir amansız hallere uğratacaktır. Bu durumdan tek çıkış yolu vardır ki, o da, **Göksel Işıkları** benimsemek ve onlar ile yeryüzünü ışıtmaktır..

Öylesine günler gelmektedir ki, herkes kazandıklarının maddî ve manevî sonuçlarını kes enkes bir şekilde yaşamak ve onların getireceklerine katlanmak zorunda kalacaktır. O zaman, yeryüzü, ölçüsüz kahroluş çığlıklarıyla kaplanacak, fakat o çığlıkları, onları çığıranlardan başkaları ise duymayacaktır. Merhameti reddedenlerin, merhameti göremeyecekleri «kısasa kısas» günlerinde, bugünlerin bu karanlık beşerlerinin başlarına gelecek olanlar, «büyük insanlık» için büyük bir ölçü oluşturacaktır.

Bu yapıtla şu hususlara ilişkin bilgi edinebilirsiniz:

İlâhî İrade Kanunları ve Kesenkes İşleyişleri
İlâhî İrade Kanunları ve Sonsuzluğu Sorunları
İlâhî İrade Kanunları ve Varlık İradesiyle İlişkisi

Büyük Tabiat Hadiseleri ve Nedenleri - Amaçları - Anlamları
Yüksek İdare Mekanizması ve Yaşamı Kuşatan Tezahürü
Yüksek İdare Mekanizması ve Varoluş'un Nedensellik İlkesi

250